

MEMÒRIA D'ACTIVITATS 2011

Maig de 2012

Observatori del Paisatge

SUMARI

1. ASSESSORAMENT A LA GENERALITAT	
1.1 Catàlegs de paisatge de Catalunya	3
1.2 Cartes del paisatge	5
1.3 Seguiment del projecte educatiu Ciutat, Territori, Paisatge	6
2. RECERCA	
2.1 Impulsar la investigació sobre paisatge	7
3. DOCUMENTACIÓ	
3.1 Centre de documentació de l'Observatori del Paisatge	8
4. PUBLICACIÓ	
4.1 Publicacions de llibres en el marc de les col·leccions "Plecs de Paisatge" i "Documents" i coedicions	9
4.2 Butlletins digitals	11
4.3 Elaboració d'articles	14
5. COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ	
5.1 Presència a les xarxes socials	15
5.2 Actualització i nous apartats del web de l'Observatori del Paisatge	15
5.3 Organització i participació en cursos, seminaris i jornades	19
5.4 Participació en activitats de difusió	24
6. PARTICIPACIÓ INSTITUCIONAL I ALTRES ACTIVITATS	
6.1 Assessorament i participació institucional	26
6.2 Altres activitats	26
7. ANNEX	
7.1 Breu selecció de notícies aparegudes a la premsa	28

1. ASSESSORAMENT DE LA GENERALITAT

1.1 Catàlegs de paisatge de Catalunya

El Catàleg és un instrument previst a la Llei del paisatge de Catalunya que serveix per inventariar i analitzar tots els valors paisatgístics de la zona i per a proposar aquells objectius de qualitat paisatgística que la planificació territorial i la resta de polítiques sectorials hauran de prendre en consideració.

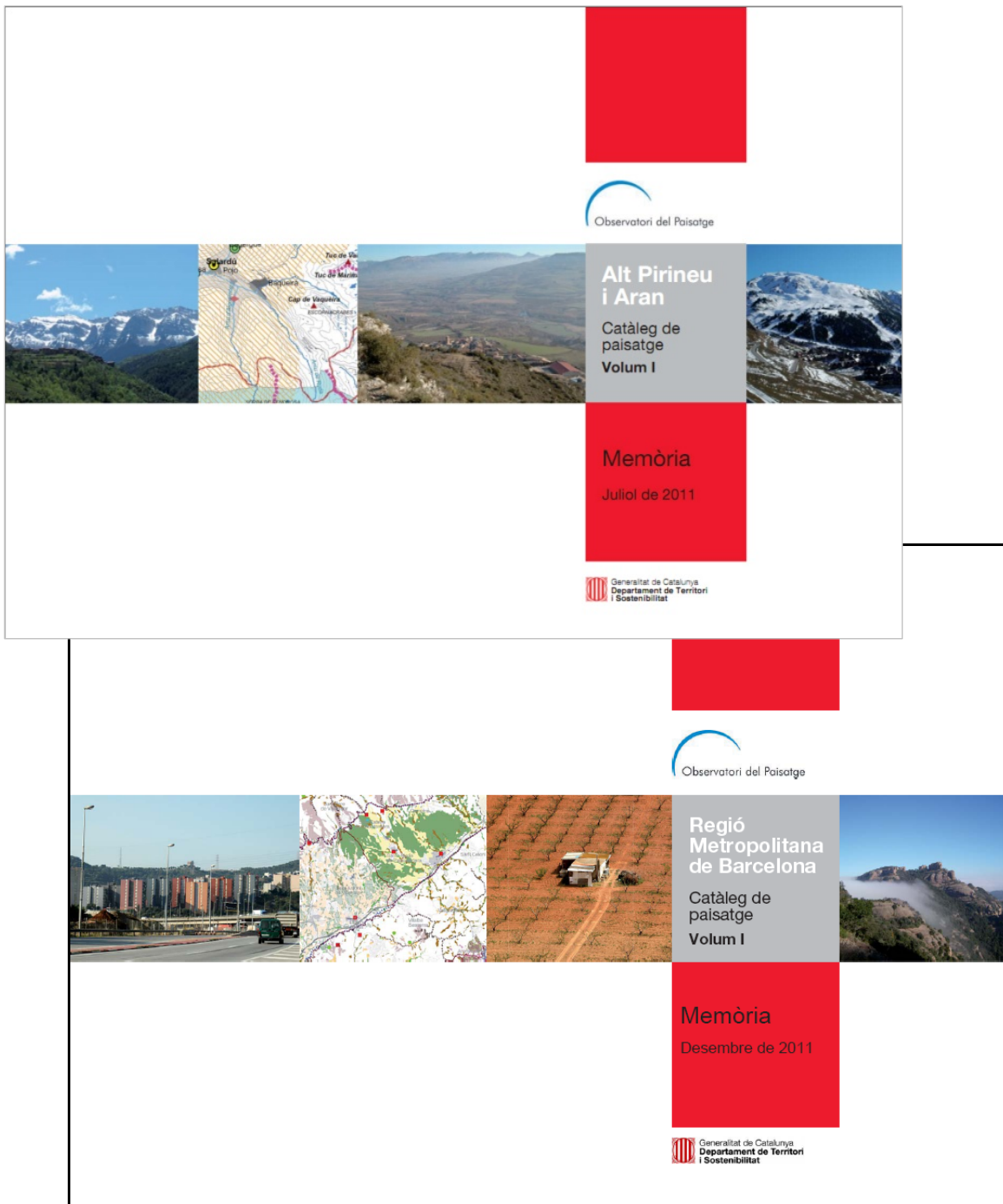
Els treballs relacionats amb l'elaboració dels catàlegs de paisatge de Catalunya ja estan arribant a la fi. Al llarg de l'any 2011 s'han estat elaborant i coordinant tres catàlegs de paisatge: els corresponents als àmbits territorials de l'Alt Pirineu i Aran, Regió Metropolitana de Barcelona i Comarques Centrals.

El Catàleg de paisatge de l'Alt Pirineu i Aran va ser lliurat al Departament de Territori i Sostenibilitat el 29 de juliol de 2011 i presentat públicament el 15 de desembre a Sort i a la Seu d'Urgell, abans de la seva aprovació inicial. El Catàleg de la Regió Metropolitana de Barcelona va ser lliurat al Departament el 29 de desembre de 2011 i pel que fa al catàleg de les Comarques Centrals, s'està coordinant el seu tancament.

Estat dels catàlegs a 31 de desembre de 2011:

Catàleg de paisatge	Equip de treball	Estat actual
Camp de Tarragona	URV-UdG	Aprovat definitivament per la Generalitat
Comarques Gironines	UdG-UPC	Aprovat definitivament per la Generalitat
Terres de Lleida	UdL-UPC	Aprovat definitivament per la Generalitat
Terres de l'Ebre	CODE-URV-COAC(TE)	Aprovat definitivament per la Generalitat
Regió Metropolitana de Barcelona	UPC	Lliurat al Departament de Territori i Sostenibilitat
Alt Pirineu i Aran	UAB	Lliurat al Departament de Territori i Sostenibilitat
Comarques Centrals	UB	En elaboració per part de l'Observatori

Portades dels catàlegs de paisatge corresponents a l'Alt Pirineu i Aran i a la Regió Metropolitana de Barcelona

1.2 Cartes del paisatge

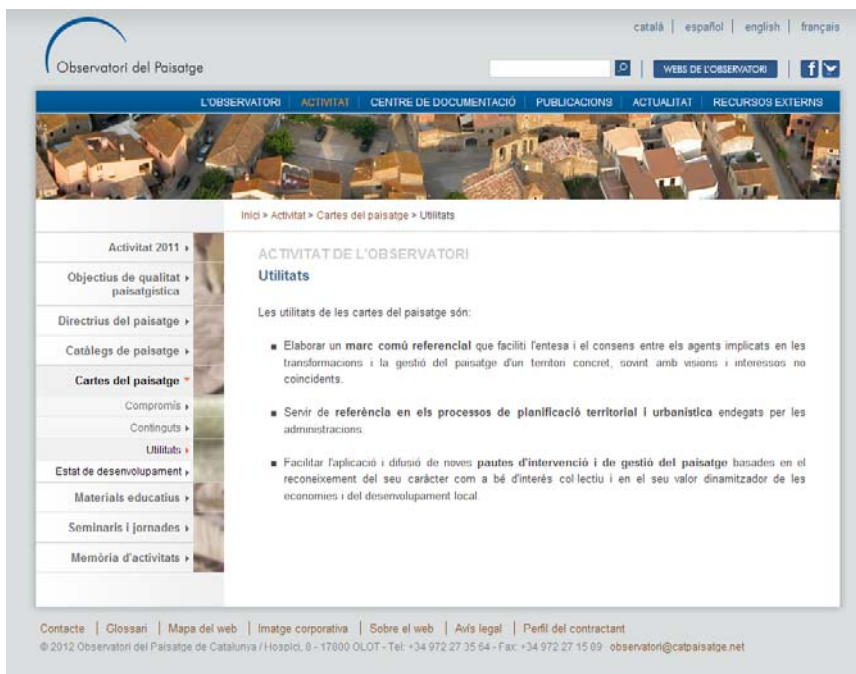
Les cartes del paisatge són **instruments de concertació** d'acords **entre agents d'un territori** per tal de promoure accions i estratègies de millora i valoració del paisatge. Es tracta d'uns instruments molt útils a nivell local per arribar a acords entre particulars, entitats i Administració que condueixin a uns paisatges ben ordenats i de qualitat.

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, conscient de l'interès creixent per part de la societat catalana i, en concret, dels responsables polítics locals en la preservació del paisatge, s'implicà amb la Generalitat de Catalunya en el desenvolupament d'experiències modèliques de cartes del paisatge, previstes per la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge. L'objectiu és que serveixin de guia per altres territoris que desitgin endegar experiències similars.

Les Cartes del Paisatge iniciades des de l'any 2005 compten amb el seguiment de l'Observatori del Paisatge, que vetlla perquè siguin coherents amb el catàleg de paisatge del seu àmbit d'actuació.

A l'apartat de 'Cartes del paisatge' del web de l'Observatori del Paisatge s'hi troba informació sobre el procés d'elaboració de les cartes i de les accions que es deriven dels acords.

http://www.catpaisatge.net/cat/cartes_estat.php

The screenshot shows the website interface for Observatori del Paisatge. At the top, there is a navigation menu with links: L'OBSERVATORI, ACTIVITAT, CENTRE DE DOCUMENTACIÓ, PUBLICACIONS, ACTUALITAT, and RECURSOS EXTERNIS. Below the menu is a search bar and social media icons for Facebook and Twitter. The main content area is titled 'ACTIVITAT DE L'OBSERVATORI' and 'Utilitats'. It lists the uses of landscape cards:

- Elaborar un **marc comú referencial** que faciliti l'entesa i el consens entre els agents implicats en les transformacions i la gestió del paisatge d'un territori concret, sovint amb visions i interessos no coincidents.
- Senyar de **referència en els processos de planificació territorial i urbanística** endegats per les administracions.
- Facilitar l'aplicació i difusió de **noves pautes d'intervenció i de gestió del paisatge** basades en el reconeixement del seu caràcter com a bé d'interès col·lectiu i en el seu valor dinamitzador de les economies i del desenvolupament local.

At the bottom of the page, there is a footer with contact information and copyright details: © 2012 Observatori del Paisatge de Catalunya / Hospici, 8 - 17600 OLOT - Tel: +34 972 27 35 64 - Fax: +34 972 27 15 69 - observatori@catpaisatge.net

1.3 Seguiment del projecte educatiu Ciutat, Territori, Paisatge

L'Observatori del Paisatge té com a una de les principals tasques la sensibilització en matèria de paisatge. Amb aquesta finalitat, ha treballat des de l'any 2006 fins al 2009 en coordinació amb els anteriors departaments d'Educació i Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya en el disseny de materials pedagògics sobre paisatge destinats a l'alumnat d'educació secundària obligatòria. Els materials educatius es van començar a implantar als centres de secundària el gener de 2009 i des de llavors s'ha anat fent un seguiment del projecte. L'any 2011, la iniciativa en el seu conjunt ha merescut una menció especial al **Premi Europeu del Paisatge**, concedit pel Consell d'Europa.

L'objectiu del projecte, innovador en l'àmbit català i europeu, és:

- Sensibilitzar i educar els escolars d'educació secundària obligatòria en el coneixement del fet urbà, la cultura del territori i els valors del paisatge.
- Promoure la utilització de les noves tecnologies en els aprenentatges.
- Reforçar les competències bàsiques previstes per a aquesta etapa.

Els materials didàctics estan formats per:

- La carpeta amb dotze làmines en format paper (cadascuna dedicada a un paisatge de Catalunya) permet als alumnes treballar en equip per interpretar paisatges representatius de la diversitat paisatgística de Catalunya.
- El web Ciutat, Territori, Paisatge, que amplia el contingut de les dotze làmines amb activitats interactives amb nombroses imatges, animacions i sons que faciliten la comprensió dels paisatges i fan més atractiu l'aprenentatge.
- Una guia didàctica pel professorat amb activitats a desenvolupar pels alumnes.

Observatori del Paisatge

Ciutat, territori, paisatge

Documentació Vincles Guia Àrea de professorat

La Costa Brava, activitat 1 Tornar a veure la introducció

El paisatge com a recurs turístic Us heu registrat amb el nom visitant. Tornar al mapa distribuïdor

Control Imatge

Descobriu el paisatge de la Costa Brava.
Heu de trobar els sis elements que hi ha ocults en el paisatge de la Costa Brava. Recordeu que podeu fer servir els controls de l'esquerra per ampliar i desplaçar la imatge, així us serà més fàcil trobar els elements ocults. Un cop els hagueu trobat tots sis, haureu de respondre la pregunta de pas per poder passar a l'activitat 2.

[Necessiteu ajuda?](#)

activitat 1
Pregunta de pas.

2. RECERCA

L'Observatori del Paisatge de Catalunya és, des de l'any 2007, un centre de recerca reconegut per la Generalitat de Catalunya (en el seu moment pel Departament d'Innovació, Universitats i Empresa i actualment pel Departament d'Economia i Coneixement). L'Observatori del Paisatge és **l'únic organisme d'àmbit regional reconegut per l'European Science Foundation**, i apareix al costat d'altres d'àmbit europeu i internacional com IUCN, Europa Nostra, ICOMOS, EFLA, o IALE, entre d'altres.

L'Observatori del Paisatge impulsa la investigació sobre paisatge amb l'adscripció de personal investigador català, espanyol i europeu que tinguin beques de formació. I, al mateix temps, l'Observatori realitza la seva pròpia recerca en diverses línies:

- Polítiques de paisatge i normativa a Europa
- Caracterització del paisatge
- Indicadors de paisatge
- Evolució històrica del paisatge
- Paisatge i alimentació

El consorci té convenis de col·laboració amb diverses universitats per tal d'incorporar estudiants en pràctiques i becariis, com ara amb la Universitat de Girona, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat Pompeu Fabra o l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona, i s'ha de destacar que també rep nombroses sol·licituds d'universitats europees.

També cal destacar que durant l'any 2011 l'Observatori ha firmat convenis amb altres tipus d'entitats, com per exemple amb Andalusia Emprende, Fundación Pública Andaluza amb qui s'ha firmat un conveni de pràctiques professionals finançat pel Fons Social Europeu. L'estada d'aquestes pràctiques, desenvolupades durant l'últim trimestre de 2011, s'ha centrat en estudiar la caracterització del paisatge de la pedra seca, en el cas concret de Tivenys, així com en elaborar propostes per la difusió d'aquest paisatge i per la seva millora i preservació.

3. DOCUMENTACIÓ

3.1. Centre de documentació

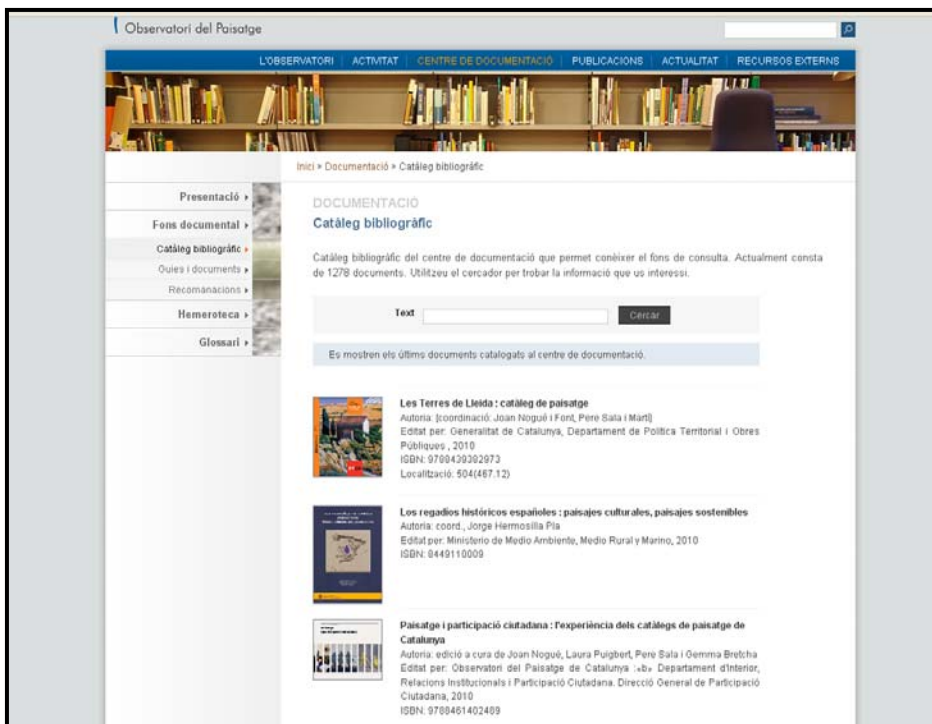
El centre de documentació de l'Observatori del Paisatge de Catalunya és un espai d'informació i consulta gratuït i obert a tothom, que ha esdevingut un centre de referència en temes de paisatge a Catalunya.

Les principals funcions del centre són: donar suport a l'Observatori del Paisatge en el desenvolupament de la seva activitat; donar suport als treballs de recerca sobre paisatge realitzats per institucions o particulars i oferir la màxima informació actualitzada i de qualitat a les persones interessades en el paisatge.

La creació d'aquest centre és una tasca constant que es va començar a endegar l'any 2005 i, molt especialment, durant els anys següents. Actualment el fons del centre conté **prop de 3000 documents** (monografies, publicacions periòdiques, documents inèdits, premsa, documents audiovisuals, etc.). Un dels passos més significatius va ser incloure el centre de documentació en el **Catàleg Col·lectiu de les Biblioteques de les Universitats de Catalunya (CCUC)** i fer accessible el catàleg bibliogràfic des del web de l'Observatori del Paisatge.

Durant el 2011 s'ha fet un gran esforç de catalogació de llibres i documents i s'ha començat a treballar en la creació de **l'arxiu de fotografia de paisatge de Catalunya**. També s'ha estat treballant en planificar el futur Centre de Documentació del Paisatge de Catalunya que unirà el fons de l'Observatori de Paisatge i els documents de paisatge de l'actual Museu Comarcal de la Garrotxa. L'Ajuntament d'Olot ha cedit provisionalment l'antiga sala de consulta de l'arxiu comarcal (2n pis de l'edifici de l'Hospici), per ubicar el nou centre de documentació, en espera de poder adequar l'espai que s'havia previst al mateix edifici, concretament al costat de les oficines de l'Observatori del Paisatge.

D'altra banda, des del mes de març del 2011, el centre de documentació de l'Observatori ha entrat a formar part del **portal de biblioteques del Departament de Territori i Sostenibilitat**. Es tracta d'una xarxa de biblioteques especialitzades que té la missió de donar suport al desenvolupament de les tasques pròpies del Departament i dels seus organismes, així com que els seus membres esdevinguin centres de referència informatius per als investigadors, els professionals i els ciutadans interessats.

Observatori del Paisatge

LOBSERVATORI | ACTIVITAT | **CENTRE DE DOCUMENTACIÓ** | PUBLICACIONS | ACTUALITAT | RECURSOS EXTERNES

Inici » Documentació » Catàleg bibliogràfic

DOCUMENTACIÓ
Catàleg bibliogràfic

Catàleg bibliogràfic del centre de documentació que permet conèixer el fons de consulta. Actualment consta de 1278 documents. Utilitzeu el cercador per trobar la informació que us interessi.

Text

Es mostren els últims documents catalogats al centre de documentació.

Les Terres de Lleida : catàleg de paisatge
 Autoria: [coordinació: Joan Nogué i Font, Pere Sala i Martí]
 Edició per: Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, 2010
 ISBN: 9788439282973
 Localització: 504(487.12)

Los regalos históricos españoles : paisajes culturales, paisajes sostenibles
 Autoria: coord., Jorge Harroslia Pía
 Edició per: Ministerio de Medio Ambiente, Medio Rural y Marino, 2010
 ISBN: 8449110009

Paisatge i participació ciutadana : l'experiència dels catàlegs de paisatge de Catalunya
 Autoria: edició a cura de Joan Nogué, Laura Puigibert, Pere Sala i Gemma Brocha
 Edició per: Observatori del Paisatge de Catalunya «+» Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació Ciutadana. Direcció General de Participació Ciutadana, 2010
 ISBN: 9788461402409

4. PUBLICACIÓ

4.1 Publicacions de llibres en el marc de les col·leccions “Plecs de paisatge”, “Documents” i coedicions

L'any 2011 s'han publicat dos llibres: *Paisatge i educació*, dins la col·lecció “Plecs de paisatge”, i *Teoría y paisaje: reflexiones desde miradas interdisciplinarias*, una coedició juntament amb la Universitat Pompeu Fabra.

Paisatge i educació és el resultat del seminari internacional que, amb el mateix títol, es va celebrar a Barcelona el mes de novembre de 2009 amb la col·laboració de l'Obra Social de CatalunyaCaixa, el Consell d'Europa, els departaments de Territori i Sostenibilitat i d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i la xarxa europea RECEP-ENELC. Aquesta publicació és la primera obra amb caràcter interdisciplinari i amb presència d'autors procedents de diferents països que tracta la temàtica de l'educació en paisatge en l'àmbit europeu i en el marc del Conveni europeu del paisatge. El llibre, en català i amb llargs resums en castellà i anglès, està disponible en paper i en digital a la web de l'Observatori:

http://www.catpaisatge.net/cat/documentacio_plecs_ref_2.php

El llibre es va presentar el 26 de maig a l'edifici la Pedrera de CatalunyaCaixa en un acte presidit per la consellera d'Ensenyament Irene Rigau i en el qual van assistir una vuitantena de persones.

Presentació de *Paisatge i educació* a la Pedrera de CatalunyaCaixa

La consellera va destacar que el coneixement de l'entorn és part essencial de l'educació i que per aconseguir-ho cal educar la mirada i la resta dels sentits en relació amb el paisatge. També van intervenir Marta Lacambra, directora de l'Obra Social de CatalunyaCaixa; Miquel Rafa, director de l'àrea de Territori i Medi Ambient de la institució i Joan Nogué, director de l'Observatori del Paisatge.

Teoría y paisaje: reflexiones desde miradas interdisciplinarias, publicació digital produïda en coedició amb la Universitat Pompeu Fabra, recull les ponències del seminari homònim celebrat el febrer de 2010 al departament d'Humanitats d'aquesta universitat.

Els diversos capítols, que es poden consultar al web de l'Observatori (http://www.catpaisatge.net/cat/documentacio_coedi_2.php), tracten aspectes metodològics i epistemològics a l'entorn del concepte de paisatge des d'una perspectiva multidisciplinària. Coordinat per Toni Luna i Isabel Valverde, el llibre compta amb les aportacions de Jean-Marc Besse, Joan Nogué, Michael Jakob, Daniela Colafranceschi, Malcolm Andrews i Federico López Silvestre. A diferència de les altres publicacions de l'Observatori, en aquesta ocasió els capítols s'han publicat en l'idioma original en què es van fer cada una de les ponències del seminari (castellà, anglès o francès).

Pel que fa a coedicions amb d'altres institucions, també cal destacar que s'han entregat els textos per a la publicació en forma de llibre del Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona.

4.2 Butlletins digitals

4.2.1. Elaboració i distribució setmanal del *Dietari de Paisatge*

El *Dietari de Paisatge* és un butlletí digital que, des de juny de 2005, recull setmanalment notícies sobre paisatge publicades en els principals mitjans de comunicació escrits del món, amb un èmfasi especial en les novetats referides a Catalunya.

El *Dietari de Paisatge* va néixer amb l'esperit de fer disponible, d'una manera senzilla i ràpida, informació d'actualitat en temes de paisatge a persones interessades en la temàtica.

Durant l'any 2011, s'ha continuat fent la recerca diària de notícies d'interès de temàtica paisatgística publicades en els principals mitjans de comunicació escrits (una tria de les quals es posa a la portada del web) i la selecció setmanal de notícies de més interès paisatgístic intentant respectar un equilibri de llengües (català, castellà, anglès, francès, italià i portuguès) i temàtiques, prioritzant les notícies que fan referència a Catalunya. A finals de 2011, s'havien enviat 299 dietaris.

4.2.2. Elaboració i distribució del butlletí Paisatg-e

Durant l'any 2011 s'ha continuat elaborant i distribuint el butlletí digital *Paisatg-e*. Es tracta d'un butlletí electrònic trimestral creat per l'Observatori del Paisatge amb l'objectiu de difondre informació de referència sobre paisatge a Catalunya, a l'Estat espanyol i a escala internacional. S'edita en català, castellà, anglès i francès, i pren el nom de *Paisatg-e*, *Paisaj-e*, *Landscap-e* i *Paysag-e*, respectivament. És una eina d'opinió, informació i conscienciació estretament vinculada al web www.catpaisatge.net, però que disposa de la seva pròpia estructura.

Inclou notícies de l'Observatori del Paisatge, novetats destacades sobre paisatge, nous documents i normativa, referències bibliogràfiques, webs d'interès, articles apareguts als mitjans de comunicació, agenda d'activitats, seminaris i conferències, entre d'altres informacions. Cada butlletí incorpora, a més, un article d'una persona destacada en el camp del paisatge, "l'Observador". A finals de 2011 hi havia 1.915 persones subscrites al butlletí.

4.2.3. Elaboració i distribució del butlletí *Agenda de paisatge*

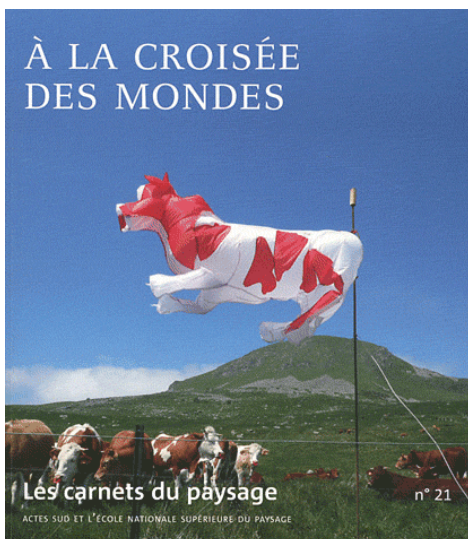
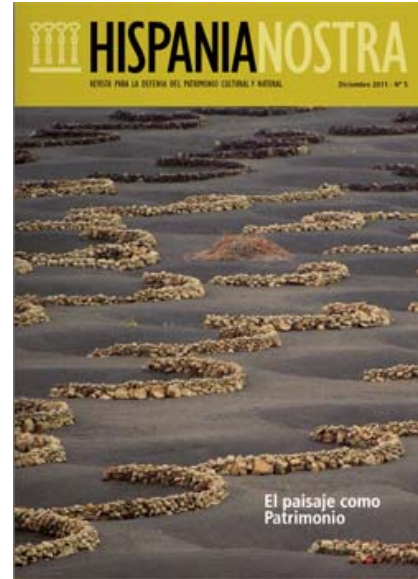

Agenda de Paisatge és una publicació d'informació que l'Observatori del Paisatge de Catalunya posa a disposició del públic cada mes. Estretament vinculat al web www.catpaisatge.net i al butlletí digital *Paisatge-e*, el butlletí *Agenda de Paisatge* s'edita en 4 idiomes i conté informació sobre congressos, jornades, cursos, conferències, presentacions, sortides, premis i exposicions d'arreu del món, però amb un especial èmfasi en les que se celebren a Catalunya.

El butlletí, de distribució mensual a través del correu electrònic i amb un recull de les activitats programades en els següents tres mesos, pretén ser de gran utilitat pels agents més directament implicats en l'estudi i la gestió del paisatge i, en general, per qualsevol persona interessada en el paisatge.

4.3 Elaboració d'articles

- "Paisaje y patrimonio territorial. Valores a desarrollar y conservar", dins *Crisis y Territorio. Aportaciones y Conclusiones del VI Congreso Internacional de Ordenación del Territorio. Pamplona, octubre de 2010*. Madrid: Asociación Interprofesional de Ordenación del Territorio FUNDICOT, 2011, p. 379-382.
- "Els límits territorials contemporanis: de la nitidesa a la hibridació", dins Òscar Jané i Enric Forcada (eds.). *L'afrontera: de la denominació a l'art de transgredir*. Catarroja [etc.]: Afers, 2011, p. 161-169. (Mirmanda; 1).
- "Joan Nogué. Director del Observatorio del Paisaje de Cataluña", *Hispania nostra*, 2011, núm. 5, p. 36-39.
- "El Observatorio del Paisaje", *Revista Geográfica Venezolana*, 2011, número especial, 2011, p. 103-121.
- "Del coneixement a l'acció paisatgística: els catàlegs de paisatge de Catalunya", *El butlletí de l'IEC*, núm. 154, juny 2011. Disponible a: <http://www.iec.cat/butlleti/154/opinio.htm#sala> [consulta: 04/02/2012].

- "Émotion, lieu et paysage", *Les Carnets du Paysage*, 2011, núm. 21, p. 214-225.
- "Entrevista a Joan Nogué, Director del Observatorio del Paisaje de Cataluña", dins *Observatorio de la Sostenibilidad en España* [en línia]. Disponible a: [consulta: 04/02/2012].
- *Wikipedra, la web 2.0 de la piedra seca en Cataluña* [en línia]. Disponible a: <http://blog-idee.blogspot.com.es/2011/12/wikipedra-la-web-20-de-la-piedra-seca.html> [consulta: 04/02/2012].

5. COMUNICACIÓ I DIFUSIÓ

5.1 Presència a les xarxes socials

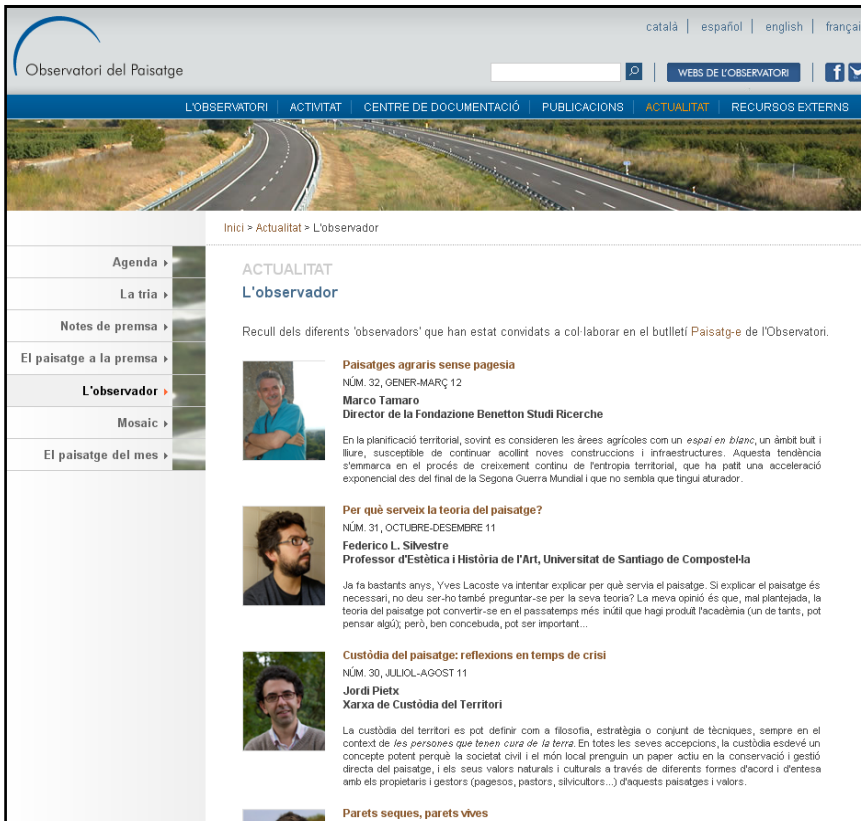
Com a novetat en l'apartat de comunicació, cal dir que l'Observatori del Paisatge de Catalunya és present a les xarxes socials des del mes de febrer de 2011. Concretament va activar un compte de Twitter en català ([@catpaisatge](#)), castellà ([@catpaisatge_es](#)) i anglès ([@catpaisatge_en](#)), així com una [pàgina al Facebook](#).

D'aquesta manera es pretén aprofitar la potència d'aquestes eines per difondre la tasca de l'Observatori tant a nivell d'assessorament de l'administració catalana com de conscienciació de la societat en matèria de paisatge.

Actualment els comptes de Twitter de l'Observatori tenen **en total** 1.738 seguidors, i la pàgina del Facebook, 800. A més de ser una eina de difusió, les xarxes socials permeten a l'Observatori tenir un cert feedback de la gent interessada en l'àmbit del paisatge: col·laboradors que envien recursos digitals que poden ser d'interès com a novetats per a l'agenda, per exemple, o comentaris de les activitats de l'Observatori, entre d'altres.

5.2 Actualització i nous apartats del web de l'Observatori del Paisatge

El web és el principal espai de difusió de l'activitat que desenvolupa l'Observatori del Paisatge i la principal eina que disposa l'Observatori per informar i sensibilitzar la població. Una de les característiques més valorades del web és la **dimensió internacional**: tota la informació de la pàgina es tradueix al castellà, anglès i francès, fet que permet rebre centenars de visites d'arreu del món (una de cada tres visites és de fora de l'Estat espanyol).

The screenshot shows the website interface with a navigation menu at the top: L'OBSERVATORI, ACTIVITAT, CENTRE DE DOCUMENTACIÓ, PUBLICACIONS, ACTUALITAT, and RECURSOS EXTERNS. The main content area is titled 'ACTUALITAT L'observador' and features a list of articles with author photos and titles:

- Paisatges agraris sense pagesia** (NÚM. 32, GENER-MARÇ 12) by Marco Tamaro, Director de la Fondazione Benetton Studi Ricerche.
- Per què serveix la teoria del paisatge?** (NÚM. 31, OCTUBRE-DESEMBRE 11) by Federico L. Silvestre, Professor d'Estètica i Història de l'Art, Universitat de Santiago de Compostela.
- Custòdia del paisatge: reflexions en temps de crisi** (NÚM. 30, JULIOL-AGOST 11) by Jordi Pietx, Xarxa de Custòdia del Territori.
- Parets seques, parets vives**

Durant l'any 2011 s'han actualitzat diàriament els continguts ja existents i se n'han incorporat de nous, com ara els apartats **L'Observador** i **Mosaic**, que formen part dels butlletins trimestrals Paisatg-e, però que tenen també una entrada pròpia al web per a facilitar la difusió de la informació i la consulta dels continguts per part dels usuaris.

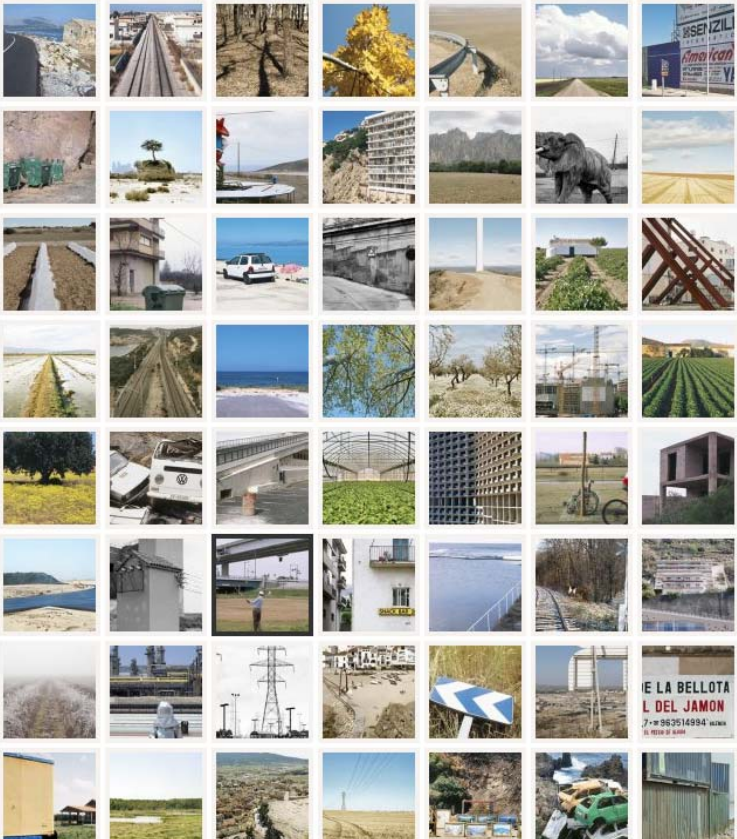
Nova secció de galeries d'imatges

Durant l'any 2011 es va crear una nova secció del web de l'Observatori del Paisatge on es recullen les fotografies que han aparegut a la portada del web. Aquesta es caracteritza per “exposar” fotografies dels principals fotògrafs de paisatge de casa nostra. Actualment a la galeria d'imatges s'hi poden veure les imatges de Jordi Bernadó i Rafael López-Monné, i està previst que la llista de fotògrafs es vagi incrementant amb el temps.

- Presentació ▶
- Fons documental ▶
- Hemeroteca ▶
- Galeria d'imatges ▶
- Glossari ▶

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ

Galeria d'imatges: Jordi Bernadó

El paisatge del mes (revista Descobrir Catalunya)

La revista Descobrir Catalunya, en col·laboració de l'Observatori del Paisatge, va publicar, entre el maig de 2010 i l'abril de 2011, la secció "El paisatge del mes". L'objectiu de la publicació era difondre i fer "descobrir" entre els seus lectors la riquesa i varietat dels paisatges de Catalunya. Per aquest motiu, es van seleccionar 12 dels 135 paisatges que recull el Mapa dels Paisatges de Catalunya, fruit de l'elaboració dels Catàlegs de paisatge.

Després de la seva publicació mensual, els 12 "paisatges del mes" es poden consultar al web de l'Observatori del Paisatge en un nou apartat dins de la secció "Actualitat". Es tracta dels boscos del Baix Aran; l'altiplà del Lluçanès; el paisatge fluvial del Segre; els rius Montsant i Siurana (vall del Silenci); la plana del Baix Ebre-Montsià; el massís de l'Ardenya-Cadiretes; la diversitat dels paisatges del Vallès; la plana d'Àneu i l'aiguabarreig de Llavorsí; els secans d'Utxesa; l'espai agrícola de la conca d'Alforja-Vilaplana; els Terraprima, i l'altiplà de la Terra Alta.

MON DESCOBRIRE VIURE I VEURE

Patrocinat per la secció:
www.cspaisatge.net

Observatori del Paisatge

EL PAISATGE DEL MES

4 | L'ALTIPLÀ ONDULAT DEL LLUÇANÈS

EL BRESSOL DEL PAISATGE RURAL CATALÀ

UN PETIT TERRITORI que reivindica endemera comarca n'enten entre els regions del berguès, el Moianès i la plana de Vic. Situat a l'interdiu entre les comarques del Llobregat i el Ter, allà on la Diputació Central Catalana es va transformar en l'Principat —de fet, és un acollit tradicional cap al gran massís—, aquest altiplà és el, com al seu nom suggeriria, gaire pla: els rius i les rieres que el travessen l'han modelat donant-li un territori irregular, d'irregularitat complexa. En fet, malgrat el paisatge més aviat de secà, la zona floral sectiona el territori en valls raires, de formes ondulades, que hostatgen rieres, rierols, gorges i fonts, i una vegetació paradoxalment fresca. És que el Lluçanès és, sobretot, una terra de contrastes. Les cingles verticals s'alseren amb zones planes; sovint cultivaes —sobretot en el sector oriental, més poblat— i becaries densos extenses —alberians occidentals—. Són zones forestals dominades per pins, alzinars i roures, que l'han beneficiat d'una pressió humana relativament baixa a la poca superfície urbanitzada i la baixa densitat turística, cal afegir-hi

l'abundàcia de grans eixos de comunicació que travessa aquesta unitat. Així, els valors naturals han romàs relativament preservats, de bract amb l'aïllament que el Lluçanès ha mantingut respecte de les comarques veïnes.

Masos i pobles modestos
La població es mostra disminuïda en un gran nombre de masos i un grup de nuclis molt modestos —com ara Prat de Lluçanès, Glost o Sant Bení de Lluçanès—, que es repartiren de manera harmònica en un territori equilibrat. La recent recuperació de cases i masos antics, o de vestigis de ramats transhumants que anaven dels plans a la muntanya i van configurar la majestà dels llogarets, sustentaren el país històric d'aquest racó de la Catalunya Vella. **Albert Riu**

El Lluçanès
Situació: Baixa Berguès i Moianès.
Municipis: Tordera, Molins de Rei, Sant Martí de Lluçanès, Sant Martí de Lluçanès, Sant Martí de Lluçanès, Sant Martí de Lluçanès, Sant Martí de Lluçanès, Sant Martí de Lluçanès, Sant Martí de Lluçanès.

Proposta
Un santuari elevat
La comarca disposa de miradors excel·lents, com ara el mirador de Sant Martí de Lluçanès, amb l'església actual edificada a la darrera de la sèrie. Aquest punt ofereix una vista panoràmica esplèndida sobre els Pirineus, la plana de Vic i el Moianès.

Pla de Muntanya
Del Pla de Muntanya
Del Pla de Muntanya
Del Pla de Muntanya
Del Pla de Muntanya

LES SÈRIES DEL PAISATGE HA UN DOT LA GRAN ROLLEJA TERRITORIAL DE CATALUNYA EN 120 PAGES AQUESTA SECCION EN MOSTRA UN DADA MES

22 Descobrir Descobrir 23

El projecte Wikipedra

L'Observatori del Paisatge va posar en marxa el web Wikipedra, un projecte 2.0 sobre les construccions amb pedra seca al nostre país. La iniciativa, que ha comptat amb el suport des del primer moment de l'Obra Social de CatalunyaCaixa i l'activa participació de l'Associació Drac Verd, es va presentar el 5 d'abril a la Pedrera de Barcelona en un acte en el qual hi van assistir unes cent cinquanta persones.

Wikipedra és una nova aplicació SIG interactiva 2.0 per introduir, visualitzar i consultar informació sobre les construccions de pedra seca de Catalunya. El portal permet, per una banda, accedir a través de mapes, fotografies i fitxes al patrimoni de les barraques de pedra seca existents a Catalunya; i, per l'altra, possibilita a qualsevol persona que ho desitgi introduir al web noves barraques i cabanes de pedra seca. L'objectiu és recollir informació, permanentment actualitzada, del màxim nombre possible d'aquestes construccions. De moment, ja compta amb més de 6.500 entrades amb una descripció força detallada de totes elles. Val a dir, que la informació entrada a Wikipedra és sempre validada per un especialista en la temàtica.

The screenshot shows the Wikipedra web application interface. At the top, it says "WIKIPEDRA Barraques de pedra seca" and "Observatori del Paisatge". Below the header, there is a map of Catalonia with several yellow location markers. To the right of the map, there is a sidebar with navigation options: "Col·laboradors", "Cercador", "Informació", "Mapes temàtics", and "Introduiu una barraca o cabana". The main content area on the right contains the text "Què és la Wikipedra?" followed by a list of bullet points describing the project. At the bottom, there is a footer with contact information and logos for "DRAC VERD DE SITGES" and "Observatori del Paisatge de Catalunya".

© 2011 Observatori del Paisatge de Catalunya
 C/Hospici, 8 - 17800 CLOUT - tel: +34 972 27 35 64 - observatori@catpaisatge.net - dracverd.catpaisatge@hotmail.com

Amb la col·laboració de:
 DRAC VERD DE SITGES

Des de la seva presentació, aquest projecte que pretén afavorir el coneixement i la preservació del patrimoni de la pedra en sec a Catalunya, ha tingut una molt bona acollida i ja té un apartat que recull els més de 50 col·laboradors (persones, organismes i entitats que col·laboren desinteressadament en l'inventari de la Wikipedra).

5.3 Organització i participació en cursos, seminaris i jornades

Col·loqui internacional Paisatges de la Vida Quotidiana, organitzat pel Govern francès amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge

Els dies 16, 17 i 18 de març es va celebrar entre Perpinyà i Girona el col·loqui internacional Paisatges de la Vida Quotidiana. Intercanvi de mirades entre la investigació i l'acció. L'esdeveniment va ser organitzat pel Ministeri francès d'Ecologia, Desenvolupament Sostenible, Transports i Habitatge i l'Institut francès per a la Investigació en Ciències i Tecnologies Ambientals (CEMAGREF), amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

El col·loqui partia de la base que tot i que la major part de la població europea resideix actualment en espais urbans o periurbans, els paisatges en els quals viuen no han estat objecte d'una atenció especial. La finalitat del col·loqui era reconsiderar aquests paisatges quotidians per a milions de ciutadans des de la perspectiva dels projectes de millora dels quals han pogut ser objecte, tenint en compte tant els valors que els hi atribueixen els actors i les poblacions interessades com els esforços realitzats per uns i altres per revaloritzar-los.

El públic assistent provenia d'un ampli ventall de professions, des dels experts en ciències socials i humanes o de ciències naturals, a professionals del paisatge i polítics i tècnics de les diverses administracions, sobretot dels països europeus però també de la resta del món.

La primera jornada del col·loqui es va celebrar al Palau de Congressos de Perpinyà. I després de les sortides per analitzar sobre el terreny iniciatives de gestió i ordenació del paisatge a ambdues bandes de la frontera, les sessions es van traslladar al Palau de Congressos de Girona.

Seminari internacional Reptes en la Cartografia del Paisatge: Dinàmiques Territorials i Valors Intangibles

Unes 130 persones van assistir els dies 29 i 30 de setembre al seminari internacional Reptes en la Cartografia del Paisatge: Dinàmiques Territorials i Valors Intangibles que es va celebrar a Tortosa, organitzat per l'Observatori del Paisatge amb la col·laboració del Consorci de Serveis Agroambientals de les Comarques del Baix Ebre i Montsià (CODE) i l'Ajuntament de Tortosa.

Al llarg del seminari, ponents i assistents van debatre sobre les millors innovacions tècniques i de representació gràfica adreçades a obtenir mapes de paisatge per utilitzar-les en les polítiques territorials i sectorials així com en la sensibilització paisatgística. La cartografia del paisatge està obrint nous horitzons amb autèntics reptes de futur a tot Europa. En aquest sentit, l'elaboració dels catàlegs de paisatge de Catalunya per part de l'Observatori del Paisatge, a petició de la Generalitat de Catalunya, ha representat un gran esforç d'innovació i d'imaginació a l'hora d'inventariar, interpretar i representar cartogràficament elements, valors i dinàmiques dels paisatges.

Malgrat l'especificitat i el caràcter eminentment tècnic del seminari, a Tortosa es van donar cita molts professionals que treballen en el camp de la cartografia del paisatge (geògrafs, arquitectes, urbanistes, ambientòlegs, enginyers forestals), procedents principalment de Catalunya, Aragó i el País Valencià, però també de la resta de l'Estat i de l'estranger.

Auditori Felip Pedrell de Tortosa

Jornada de formació dels camps d'aprenentatge del Departament d'Ensenyament

Aprofundir en el coneixement sobre el concepte paisatge era el principal objectiu de la trobada que va reunir el 20 de desembre professionals dels camps d'aprenentatge d'arreu del país a Olot. L'Observatori del Paisatge, que va actuar com a amfitrió, va presentar als educadors els recursos que ofereixen els catàlegs de paisatge i els materials del projecte Ciutat, territori, paisatge.

Els camps d'aprenentatge (CdA) són serveis educatius del Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya que ofereixen al professorat i als centres docents la possibilitat de desenvolupar projectes de treball per a l'estudi i l'experimentació en 18 entorns singulars de Catalunya. En aquest sentit, la tasca de "llegir" el paisatge és un element fonamental en la seva activitat, per la qual cosa la jornada tenia l'objectiu de donar noves eines tant teòriques com informàtiques, però també per a pràctiques al camp.

La jornada, que va comptar amb una quarantena d'assistents, es va orientar a qüestions com ara la manera de fer percebre als alumnes els valors més intangibles del paisatge, com fer aflorar les emocions, treballar amb les percepcions més enllà de la imatge (sons, olors, tacte,..), poder entendre els canvis contemporanis del paisatge... En definitiva, com ajudar als alumnes a interpretar el paisatge més enllà de conèixer l'indret on fan l'estada.

Exposició Catalunya Visió

L'Observatori del Paisatge ha col·laborat en l'exposició Catalunya Visió, organitzada pel Museu Comarcal de la Garrotxa i produïda pel Museu d'Art Jaume Morera de Lleida i el Centre Arts Santa Mònica de Barcelona. Aquesta mostra està formada per les fotografies de Ton Sirera, Ferran Bosch i Jordi Verrié i és a l'edifici Hospici d'Olot des del mes de novembre de 2011 i fins a finals de gener.

Es tracta d'una revisió de la col·lecció de llibres Catalunya Visió que, entre 1968 i 1978, van descriure el paisatge físic i humà de les comarques catalanes a través de textos i fotografies. La mostra ofereix, a més dels textos, una àmplia selecció de fotografies de les publicacions a partir de nous positius extrets dels negatius originals. La millora de la qualitat de les fotografies permet valorar de forma més precisa el treball realitzat pels fotògrafs i facilita el seu tractament com a font documental de gran valor per a l'estudi del territori.

Catalunya Visió, a la Sala Oberta del Museu Comarcal de la Garrotxa

Beca Olot-Fotografia

La Beca Olot-Fotografia, convocada per l'Institut de Cultura de la Ciutat d'Olot i l'Associació Olot-Fotografia, el 2011 s'ha dedicat al paisatge i ha rebut el suport de l'Observatori de Paisatge i la Diputació de Girona.

Projecte *Leisure Time*, guanyador de la Beca Olot-Fotografia

La beca ha estat concedida al projecte *Leisure time*, de Roger Serrat-Calvó, que se situa a mig camí entre el documental i la fotografia de paisatge, amb la voluntat de reflexionar sobre els espais de lleure i els paisatges que se'n deriven, així com sobre les actituds i els comportaments que la societat adopta en uns períodes concrets en relació amb aquests espais particulars.

5.4 Participació en activitats de difusió

Durant l'any 2011 l'Observatori del Paisatge ha participat en diferents activitats acadèmiques i de divulgació (seminaris, conferències, debats, etc). Algunes activitats en les quals ha intervingut són:

- **Eines del Paisatge**
 Barcelona. 25 de gener de 2011
 Col·legi d'Ambientòlegs de Catalunya
 "Els catàlegs de paisatge: estructura i aplicacions. Identificació dels valors i les dinàmiques d'un paisatge"
- **El Paisaje ante el cambio social**
 Vitoria-Gasteiz. 24 de febrer de 2011
 Facultad de Letras UPV/EHU de Vitoria/Gasteiz
 "Paisajismo y sostenibilidad territorial"
- **Paisatges, turismes, identitats. Gestionar el paisatge, potenciar el turisme**
 València. 31 de març de 2011
 Institut del Territori de València
 "Paisatge, turisme i ordenació del territori"
- **V Curso de Especialización: Rehabilitación de jardines y parques históricos / Paisajes culturales**
 Madrid. 13 d'abril de 2011
 Escuela técnica superior de arquitectura de la Universidad Politécnica de Madrid
- **III Congrés d'Art, Paisatge Vitivinícola i Ecoturisme**
 Lavern (Subirats). 2 de juny de 2011
 Patronat de turisme de Subirats
- **Paisaje y gestión del territorio: potencialidades, métodos y retos**
 Matarranya, Aragó. 7-9 de setembre de 2011
 Universidad de Zaragoza
- **Implementation of the European Landscape Convention in the North Calotte Area municipalities**
 Finlàndia. 8 de setembre de 2011
 Center for Economic Development, Transport and Environment and Nordic Councils of Minister
 "The Landscape Observatory of Catalonia. Experience of the Catalonia Region on local participation and co-operation in implementing the ELC"
- **Encuentros Observar el Paisaje**
 Granada. 12 de setembre de 2011
 Observatorio del Paisaje de Canarias y Bienal de Canarias
 "Observatorio del Paisaje de Cataluña: Política territorial y las competencias de paisaje"

- **Reptes en la cartografia del paisatge: dinàmiques territorials i valors intangibles**
Olot. 29 i 30 de setembre de 2011
Observatori del Paisatge de Catalunya
“Cartografiar amb els principis del Conveni europeu de paisatge. Reptes a partir de l'experiència dels catàlegs de paisatge de Catalunya”
- **Paisajes emergentes**
Montevideo. 27 d'octubre de 2011
Asociación Uruguaya de Arquitectura de Paisaje (AUDADP) y The International Federation of Landscape Architects (IFLA)
“Identificando paisajes emergentes: la experiencia del Observatorio del Paisaje de Cataluña”
- **El Paisaje de las periferias urbanas. Problemas y potencialidades**
4º Encuentro Red Argentina del Paisaje
Argentina. 4 de novembre de 2011
Red Argentina del Paisaje
“Periferias urbanas: perspectivas desde el Observatorio del Paisaje”
- **Parlem de paisatge i la declaració del Priorat com a patrimoni mundial per la Unesco**
Cartoixa d'Scala Dei (Priorat). 12 de novembre de 2011
Priorat
Taula rodona ‘Paisatges i participació social’
- **II Jornades L'Empordà, el paisatge com a actiu econòmic**
Figueres. 26 de novembre de 2011
Institut d'Estudis Empordanesos, Via Pirena i Setmanari de l'Alt Empordà

6. PARTICIPACIÓ INSTITUCIONAL I ALTRES ACTIVITATS

6.1 Assessorament i participació institucional

L'Observatori del Paisatge assessora alguns organismes i projectes catalans, estatals i estrangers:

- Fundació Agroterritori
- Revista *Barcelona Verda*
- Institut del Territori del País Valencià
- Observatorio de la Sostenibilidad en España
- Bienal de Canarias. Arquitectura, Arte y Paisaje
- Projecte Campo Adentro, del Ministerio de Medio Ambiente, Medio Rural y Marino
- Consell de Direcció de la Xarxa Europea d'Ens Locals i Regionals per a l'aplicació del Conveni Europeu del Paisatge (RECEP)
- Museu del Paisatge de Catalunya

També hem de destacar que durant l'any han vingut nombroses visites a la seu tècnica de l'Observatori a Olot, des d'alumnes de secundària i de grau universitari, fins a professionals tant nacionals com internacionals.

Pel que fa a l'**assessorament internacional**, convé ressaltar les col·laboracions amb el Consell d'Europa (Sistema d'informació del Conveni europeu del paisatge (ELCIS)), el Ministère de l'Écologie, de l'Énergie, du Développement Durable et de la Mer (França), el Govern d'Irlanda, la Red Argentina del Paisaje, etc.

6.2 Altres activitats: premis

Durant l'any 2011, l'Observatori del Paisatge ha estat guardonat en diversos premis. El mes de juny va rebre el guardó de la categoria estatal de la quinzena edició dels **Premis Real Fundación de Toledo**. El jurat va premiar l'Observatori del Paisatge per la seva tasca d'estudi, protecció i gestió del paisatge així com per esdevenir un referent en els àmbits estatal i internacional com a centre de pensament i acció en la matèria. En l'acta del jurat es destacava Joan Nogué, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Girona i director de l'Observatori des de la seva creació l'any 2005, el Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, així com totes les institucions i associacions que formen part del consorci de l'Observatori per l'esforç i l'atenció que dediquen a estudiar el paisatge, elaborar propostes i sensibilitzar sobre la necessitat de la seva ordenació en el marc d'un desenvolupament sostenible.

En el marc dels Premis Sant Jordi de l'Institut d'Estudis Catalans, la Societat Catalana d'Ordenació del Territori (SCOT) va entregar el **Premi Territori** a l'Observatori del Paisatge per l'elaboració del Catàleg del Paisatge de les Comarques Gironines. El

guardó, que és de caràcter biennal, premia el millor pla, projecte, iniciativa o estudi d'anàlisi, ordenació o gestió del territori finalitzat en els dos darrers anys (2009-2010) a l'àmbit de Catalunya.

I per finalitzar, tal com ja s'ha comentat anteriorment, el Consell d'Europa va aprofitar la 10a edició de la Trobada dels Tallers per a la Implementació del Conveni Europeu del Paisatge celebrada a Évora el mes d'octubre per entregar els guardons del **Premi del Paisatge** en el seu segon any d'existència. El projecte educatiu Ciutat, Territori, Paisatge, impulsat pels departaments d'Ensenyament i Territori i Sostenibilitat, i l'Observatori del Paisatge, va ser reconegut amb una menció especial. El jurat del premi va destacar el valor pioner del projecte a l'hora de "forjar una nova cultura del territori i un sentiment de responsabilitat envers el paisatge" als centres educatius. A més, va reconèixer el valor d'exemple per a iniciatives similars a la resta del continent.

Olot- Barcelona, maig de 2012

7. ANNEX Recull de premsa: selecció d'alguns articles

L'hiperbòlic
Gener 2011

10 REPORTATGE L'HIPERBÒLIC/90
GENER 2011

Catalunya, en 135 paisatges

El mapa dels paisatges mostra la gran diversitat del país

El 2009 TV3 va proclamar la Costa Brava —amb Josep Cuní— com el paisatge favorit de Catalunya. El programa, amb un notable èxit d'audiència i participació popular, ens va mostrar «el país com mai no l'havíem vist». I si és cert que algunes de les propostes eren les estampes catalanes més tradicionals —Núria, la fageda d'en Jordà o l'estany de Sant Maurici— la petita pantalla també va mostrar paisatges menys presents a l'imaginari col·lectiu com l'Ebre, el Priorat, els Ports o el Collsacabra.

Però, en què es va inspirar TV3 per oferir aquest mosaic? En el mapa dels paisatges de Catalunya, una cartografia del territori català que representa el país en 135 paisatges, curiosament, el mateix nombre que els diputats del Parlament de Catalunya. Tot plegat es tracta d'una simple coincidència ja que, tal com explica Pere Sala, coordinador de l'Observatori del Paisatge, el treball es va fer sense tenir un nombre prefixat.

Però què és paisatge? La resposta no és fàcil i al llarg de la història la seva definició ha esdevingut un «cavall de batalla» entre diverses disciplines científiques. Des dels que l'han volgut reduir als elements físics i biològics d'un territori (pedres, animals i plantes) als que el veïen tan sols com la representació artística de l'entorn. Però, en els darrers anys, les visions més integrades han guanyat pes. «És la interacció entre els elements naturals i culturals que donen un caràcter particular, percebuda per la població que hi viu i la que s'hi desplaça», explica Pere Sala. De fet, societat i medi són dos elements indestriables ja que al llarg de les dècades hem «construït» paisatges sigui urbanitzant, creant, gestionant boscos o pastures o, simplement, abandonant l'explotació d'un espai.

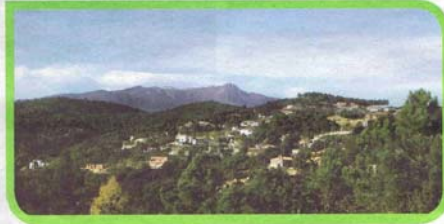
El mapa també pretén que la gent prengui consciència del lloc on viu. «Qui perd el seu paisatge, perd la seva identitat.»

El mapa va sorgir a partir de l'elaboració dels set catàlegs de paisatge —un per cada futura vegueria— i de la definició d'unitats a partir d'elements com el clima, les formes de relleu, la vegetació, els usos del sòl, el patrimoni o elements perceptius (textura, colors, formes...). I tot plegat donant importància a la participació ciutadana. Pere Sala explica que en diversos tallers es va demanar a la població «dibujar el paisatge amb el qual es reconeixien» per definir-ne les característiques i també posar-hi nom. De fet, algunes de les 135 denominacions —per exemple la vall del Silenci o les Garrigues Altes— són fruit d'aquestes propostes. I és que el mapa —a banda de donar servei a les polítiques de planejament territorial i urbanístic— també pretén «que la gent prengui consciència del lloc on viu». En aquest sentit, parafrasejant un popular refrany és clar que «Qui perd el seu paisatge, perd la seva identitat».

El paisatge, als instituts

L'Observatori del Paisatge, amb seu a Olot, té com a tasques principals tant el desenvolupament de les polítiques en la matèria —que han sorgit d'un conveni europeu i en què el nostre país se situa a primera línia continental— com la difusió i promoció a nivell social. En aquest sentit el mapa —la forçosa experiència després de la d'Anglaterra i la de França— ja s'ha inclòs en un dels llibres de batxillerat i es la base dels materials educatius per a ESO «Ciutat, territori, paisatge».

POSAR EN VALOR

ELS PAISATGES OBLIDATS

El mapa ha constatat una intuïció: Catalunya és un país molt ric i divers paisatgísticament. I també pot ajudar a canviar un imaginari col·lectiu que prima el verd i els paisatges muntanyencs, en especial els pirinencs, «per influència directa del romanticisme i del primer catalanisme polític», recorda Sala. La preeminència d'aquest arquetip paisatgístic ha deixat històricament massa de banda la «Catalunya seca», tot i ser pintada per Miró o Picasso i, si més no la litoral (la mediterrània), haver estat il·ludada pels noucentistes.

«Els paisatges reals també són uns altres i tots tenen molts valors», afirma el coordinador de l'Observatori del Paisatge que celebra que la situació s'estigui revertint. «Els darrers anys

han emergit en l'imaginari col·lectiu paisatges com els del riu i el delta de l'Ebre o altres com el Priorat». De fet, una de les conseqüències de la feina de l'Observatori ha estat la promoció turística, social i mèdica de paratges amb denominacions desconegudes més enllà de les pròpies contrades, com els secans d'Ubesa, la vall del Llobregós, l'Ardenya-Cadiretes o el Lluçanès entre d'altres.

Textos: Arnau Urgell i Vidal

Fotos: L'Observatori del Paisatge
deria.cat

+INFO: www.catpaisatge.net

Es Freu és un peix terrorífic que protagonitza el correfoc de les festes de Sant Julià a Campos

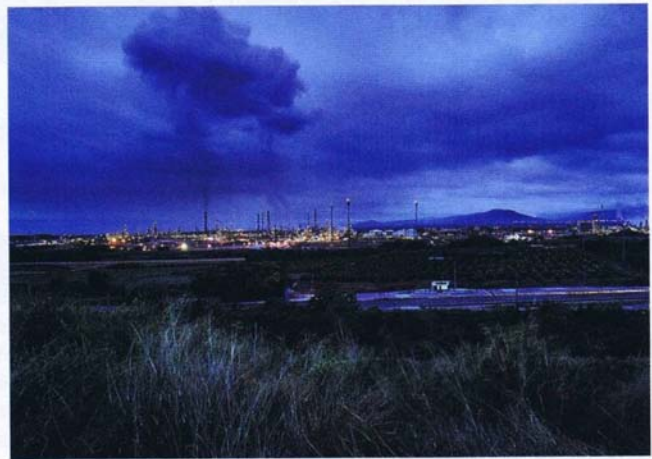
EXPOSICIÓ

2 | CAP A LA PERIFÈRIA

Fins al 30
de gener

Si aneu al Museu de la Garrotxa hi trobareu la mostra *Els paisatges de les perifèries*, que contraposa fotografies d'indrets perifèrics actuals amb pintures de temàtica paisatgística (rural i urbana). L'exposició vol reflexionar sobre la transformació del paisatge i els canvis que s'hi han produït des de finals del segle XIX i principis del XX fins avui. És també una bona ocasió per veure el fons permanent del Museu Comarcal de la Garrotxa des d'una òptica diferent. ◀

Museu Comarcal de la Garrotxa. ✉ Hospici, 8.
Olot | ☎ 972 27 11 66 | 🌐 www.olot.org/cultura | € 3€

RAFAEL LÓPEZ-MONNÉ

Eldia.es
19/01/11

El COAC acogerá en breve el seminario Internacional "Observar el paisaje"

La sede del Colegio de Arquitectos en Santa Cruz de Tenerife recibirá, los días 27 y 28 de la próxima semana, el seminario internacional "Observar el paisaje", que reunirá en la Isla a un nutrido grupo de expertos entre los que figuran Franco Farinelli, Joan Nogue, Daniel Buren, Mark Gisbourne.

Se trata de una iniciativa del área de Cultura del Gobierno de Canarias, a través de la Bienal de Arquitectura, Arte y Paisaje, que en el periodo de entre-bienales y como consecuencia de la creación de la Oficina del Observatorio, acordada tras la segunda Bienal, viene trabajando para materializar el compromiso de las Islas con la Convención Europea del Paisaje.

Estructurado en dos jornadas, el seminario arrancará a las 12:00 horas el día 27 con la presentación del Observatorio del Paisaje de Canarias, a cargo de su director, el arquitecto Juan Manuel Palerm Salazar. El geógrafo Franco Farinelli pronunciará la conferencia inaugural a las 13:00 horas, seguida, en la sesión de la tarde, por las intervenciones de Joan Nogué, director del Observatorio Paisaje Cataluña; el arquitecto-paisajista Franco Zagari y el artista Daniel Buren.

El arquitecto Michel Corajoud abrirá la segunda jornada, en la que tomarán parte su colega Paolo L. Bürgi, el historiador y crítico de arte Mark Gisbourne y el científico, catedrático y profesor emérito de la ULL Wolfredo Wildpret. La mesa redonda de clausura contará con las aportaciones de Carlos Schwartz, Moisés Simancas, Francisco Villar, Cipriano Marín, José Luís Rivero Ceballos y Joaquín Casariego.

Diari Digital de la Garrotxa
22/01/2011

Olot és el primer municipi del país en adherir-se a la Xarxa Europa del Paisatge.

Està formada per 36 administracions de set estats europeus sota l'empara del Consell d'Europa.

En la Junta de Govern Local del dimecres dia 20 es va acordar l'adhesió de la ciutat d'Olot a la Xarxa Europea del Paisatge, nascuda el 2006 a Estrasburg sota l'impuls del Consell d'Europa.

Els seus objectius principals són els de difondre i aprofundir en el coneixement i la implementació del Conveni, recolzar els membres de la xarxa en el desenvolupament de les seves competències en relació al paisatge i cooperar i col·laborar a escala europea entre els mateixos membres però també amb d'altres institucions i entitats que s'ocupen del paisatge arreu d'Europa (Consell d'Europa, Congrés de Poders Locals i Regionals, altres xarxes europees, universitats i empresa privada, ONG i societat civil, etc.).

Les seves activitats són: impulsar la organització de seminaris, conferències i tota mena d'actes i projectes per a l'intercanvi d'informació, experiències, bones pràctiques i coneixements. Impulsa també la recerca de projectes amb finançament europeu en els que puguin participar els membres, projectes entorn d'elements d'interès comú sempre relacionats amb el paisatge i sota les premisses del Conveni Europeu del Paisatge.

A més, impulsa publicacions de diferent tipus i recolza els membres (ajuntaments, províncies, governs regionals) en projectes pilot per a la implementació del Conveni en el seu territori i a partir de les seves competències.

Actualment, la Xarxa està formada per 36 membres de 7 països europeus: Itàlia, l'Estat espanyol, França, Suècia, Bèlgica, Rumania i Eslovàquia, i Olot és el primer ajuntament del país que en formarà part.

La voluntat de l'Ajuntament és participar activament en tot allò que fa referència al paisatge, per reforçar la posició d'Olot com a referència a tot el país sobre aquest tema. En són exemples la seva participació en l'Observatori del Paisatge de Catalunya, amb seu a Olot, i el futur Museu del Paisatge.

Ràdio Falset
26-01-2011

Primera reunió de la comissió de seguiment de la Carta del Paisatge

El proper mes de febrer començaran els tallers participatius, amb agents socials, econòmics i culturals del territori, que definiran alguns dels objectius de qualitat de la Carta del Paisatge del Priorat, el document que ha de servir per marcar els criteris bàsics i les accions de preservació paisatgística. Aquest és un dels punts acordats en la primera reunió de la comissió de seguiment, integrada pel Consell Comarcal, l'Observatori del Paisatge, els redactors del Catàleg del Paisatge del Camp de Tarragona i representants de la Generalitat.

Joan Nogué, director de l'observatori, es mostra convençut que la Carta del Paisatge del Priorat serà molt operativa, ja que està ben orientada i hi ha molt bagatge.

Joan Nogué. Es pot escoltar l'entrevista a <http://www.radiofalset.fm/informatius/2011-01-26/primera-reunio-de-la-comissio-de-seguiment-de-la-carta-del-paisatge>

Precisament, sobre la demora en la concreció de la Carta del Paisatge en parlava també Joan Carles Garcia, conseller de Medi Ambient de l'ens comarcal. Garcia afirma que és ja una qüestió de credibilitat i que cal aprofitar el potencial del paisatge de la nostra comarca.

Joan Carles Garcia. Es pot escoltar l'entrevista a <http://www.radiofalset.fm/informatius/2011-01-26/primera-reunio-de-la-comissio-de-seguiment-de-la-carta-del-paisatge>

Com dèiem a l'inici d'aquesta informació, els tallers participatius començaran al febrer. N'hi ha programats a Cornudella, Cabacés i Falset. S'avançarà, per tant cap a la concreció de la Carta, que s'espera estigui enllestida durant la primavera.

EcoDiari
23/02/2011

Perpinyà i Girona analitzaran els paisatges de la vida quotidiana

El col·loqui internacional, organitzat per institucions franceses amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge, se celebrarà del 16 al 18 de març

Perpinyà i Girona seran les dues seus del col·loqui internacional [Paisatges de la Vida Quotidiana](#) (Intercanvi de mirades entre la investigació i l'acció). L'esdeveniment, que l'organitzen el Ministeri francès d'Ecologia, Desenvolupament Sostenible, Transports i Habitatge i l'Institut francès per a la Investigació en Ciències i Tecnologies Ambientals (CEMAGREF) amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, se celebrarà els propers 16, 17 i 18 de març.

El col·loqui parteix de la base que tot i que la major part de la població europea resideix actualment en espais urbans o periurbans, els paisatges en els quals viuen no han estat objecte d'una atenció especial. La finalitat del col·loqui és reconsiderar aquests paisatges quotidians per a milions de ciutadans des de la perspectiva dels projectes de millora dels quals han pogut ser objecte, tenint en compte tant els valors que els hi atribueixen els actors i les poblacions interessades com els esforços realitzats per uns i altres per revaloritzar-los.

Està dirigit a un ampli ventall de professionals, des dels experts en ciències socials i humanes o de ciències naturals, a professionals del paisatge i polítics i tècnics de les diverses administracions, sobretot dels països europeus però també de la resta del món.

La primera jornada del col·loqui, el dimecres 16 de març, se celebrarà al Palau de Congressos de Perpinyà. L'endemà es realitzaran sortides per analitzar sobre el terreny iniciatives de gestió i ordenació del paisatge a ambdues bandes de la frontera, i a la tarda es continuaran les sessions teòriques al Palau de Congressos de Girona. Aquest espai viurà la tercera i darrera jornada el divendres 18 de març.

El día.es
27/01/2011

Expertos debaten en Tenerife sobre la evolución del paisaje

La sede del Colegio de Arquitectos acoge hoy y mañana el seminario "Observar el paisaje", una iniciativa que pretende fijar posiciones en cuanto

La sede del Colegio de Arquitectos en Santa Cruz de Tenerife acoge hoy y mañana el seminario internacional "Observar el paisaje", que reúne a un nutrido grupo de expertos de diversos campos relacionados con la materia como Franco Farinelli, Joan Nogue, Daniel Buren y Mark Gisbourne, entre otros.

Se trata de una iniciativa de las áreas de Cultura y Ordenación Territorial del Gobierno de Canarias, a través de la Bienal de Arquitectura, Arte y Paisaje, que, como consecuencia de la creación de la Oficina del Observatorio, viene trabajando para implementar el compromiso de las Islas con la Convención Europea del Paisaje.

Así lo explicaron ayer, en conferencia informativa, los viceconsejeros de Cultura y Ordenación Territorial, Alberto Delgado y Miguel Ángel Pulido, respectivamente, departamentos que colaboran en esta primera iniciativa del Observatorio del Paisaje canario.

Este seminario reunirá a importantes expertos internacionales y locales con el ánimo de clarificar aspectos y contribuir a un debate más preciso que sirva de base para el desarrollo de esta experiencia en Canarias.

El seminario se presenta con una fuerte vocación cultural, capaz de mostrar la complejidad de elementos y realidades que confluyen en el paisaje. Por esta razón, las jornadas servirán para presentar la actividad del Observatorio reuniendo a profesionales de primera fila, que a través de su trabajo intervienen de forma directa sobre el paisaje, tanto como realidad física como construcción intelectual.

La Bienal de Arquitectura, Arte y Paisaje de Canarias continúa trabajando, entre los períodos de celebración del programa, como un pequeño laboratorio donde investigar el legado paisajístico y cultural, buscando algunas claves para dar respuesta a las evoluciones y transformaciones futuras del territorio.

El programa de estas jornadas comenzará hoy, a las 12:00 horas, con la presentación del Observatorio del Paisaje de Canarias a cargo de su director, Juan Manuel Palerm Salazar. Una hora después el geógrafo Franco Farinelli impartirá la conferencia inaugural.

A las 17:30 habrá una charla de Joan Nogue, director del Observatorio Paisaje Cataluña, a la que seguirá a las 18:15 horas, otra del arquitecto y paisajista Franco Zagari. Una hora después intervendrá el artista Daniel Buren. La programación continuará mañana con charlas y una mesa redonda.

Equipaments supramunicipals

Museu dels Sants

És un museu que només podia fer-se a Olot i que respon a una llarga tradició i història de la nostra ciutat, ubicat al bell edifici de l'Art Cristià i que té un interès molt més enllà del purament local.

Observatori del paisatge

A Olot, ha tingut sempre importància el paisatge per la seva tradició artística i pictòrica. Amb l'aprovació del Conveni Europeu del Paisatge a Florència, l'any 2000, el tema va prendre una visió molt més àmplia que la purament artística i se li van reconèixer uns valors econòmics, socials i mediambientals. Amb la voluntat que la nostra ciutat esdevingués un punt de referència en aquest tema, es va aconseguir que la seu tècnica de l'OBSERVATORI DEL PAISATGE DE CATALUNYA fos a Olot.

El Museu del Paisatge de Catalunya

En la mateixa línia s'ha treballat per a la creació d'un museu especialitzat en el paisatge, que formi part del Museu Nacional d'Art de Catalunya i que sigui una referència per a tot el país. El projecte ha rebut un ampli suport de les diferents institucions (Generalitat, Ministeri, MNAC...)

El Punt diari
8/02/2011

L'Observatori aspira a un premi europeu

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, amb seu a Olot, aspirarà al premi del paisatge del Consell d'Europa del 2011, com a representant de l'Estat espanyol. Ho farà amb el projecte educatiu *Ciutat, territori, paisatge*, que durant el 2009 va tenir la participació de 450.000 alumnes de 12 a 14 anys. L'objectiu del projecte era introduir el concepte de paisatge i transformació del territori en l'ensenyament secundari mitjançant un programa en paper i a través d'internet. L'experiència, pionera a Europa, va ser un èxit.

La Garrotxa.info
03/03/2011

L'Observatori del Paisatge, guardonat als XV Premis Real Fundación de Toledo

El premi l'entregarà el rei Joan Carles I el proper juny

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, amb seu a Olot, ha estat guardonat en la categoria estatal de la quinzena edició dels Premis Real Fundación de Toledo, entitat presidida per Fernando Ledesma. El premi l'entregarà el rei Joan Carles I el proper mes de juny.

El jurat ha premiat l'Observatori del Paisatge per la seva tasca d'estudi, protecció i gestió del paisatge així com per esdevenir un referent a nivell estatal i internacional com a centre de pensament i acció en la matèria. En l'acta del jurat s'ha volgut destacar a Joan Nogué, catedràtic de Geografia Humana de la Universitat de Girona i director de l'Observatori des de la seva creació l'any 2005, al Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya així com a totes les institucions i associacions que formen part del consorci de l'entitat per l'esforç i l'atenció que dediquen a estudiar el paisatge, elaborar propostes i sensibilitzar sobre la necessitat de la seva ordenació en el marc d'un desenvolupament sostenible.

Ecodiari
09/02/2011

Un projecte educatiu, finalista al Premi Europeu del Paisatge

Ha estat impulsat pels departaments d'Ensenyament i Territori i Sostenibilitat i l'Observatori del Paisatge

El projecte educatiu [Ciutat, Territori, Paisatge](#), promogut pels departaments d'Ensenyament, Territori i Sostenibilitat i l'[Observatori del Paisatge de Catalunya](#) és un dels catorze finalistes al Premi del Paisatge del Consell d'Europa del 2011. La iniciativa ha estat seleccionada pel Ministeri de Medi Ambient, Medi Rural i Marí entre diverses experiències de l'Estat espanyol per participar en un guardó biennal que pretén reconèixer les iniciatives exemplars dels signants del Conveni europeu del paisatge.

El projecte, iniciat el 2008, vol actualitzar els coneixement sobre ciutat i territori de l'alumnat de secundària així com promoure'n la sensibilització envers el paisatge. També pretén reforçar les competències bàsiques previstes per a aquesta etapa. Els materials didàctics, elaborats per persones de reconegut prestigi en la matèria, estan formats per:

- Dotze làmines que permeten als alumnes treballar en equip per interpretar dotze paisatges de Catalunya, representatius de la diversitat de paisatges del país (s'adjunta exemple al final de la nota de premsa).
- Una guia didàctica per al professorat amb activitats a desenvolupar pels alumnes.
- El web Ciutat, Territori, Paisatge, que amplia i aprofundeix en el contingut de les dotze làmines i afavoreix l'ús de les noves tecnologies de la informació en els processos d'aprenentatge.

Una de les làmines del projecte

Més de 450.000 alumnes d'entre 12 i 16 anys d'Educació Secundària de Catalunya van rebre aquest material entre el 2008 i el 2009, i paral·lelament les tres institucions van organitzar cursos de formació per al professorat. Es tracta d'una experiència pionera a Europa per introduir el concepte de paisatge i la transformació dels territoris a l'ensenyament secundari.

La diversitat del paisatge, als instituts

La iniciativa de la Generalitat i de l'Observatori ha permès introduir als instituts la diversitat dels paisatges catalans. En aquest sentit s'han seleccionat exemples com la transformació del Poblenou de Barcelona per crear el districte 22@ així com territoris de contacte entre l'agricultura i l'expansió urbanística com el Baix Llobregat o el Pla de Bages. El paisatge com a recurs turístic es pot treballar a partir d'un exemple de mar (Costa Brava) i un de muntanya (la Vall d'Aran) mentre que la relació entre ciutat i parc natural es mostra amb el cas d'Olot i la Garrotxa.

També es pot estudiar a les aules els paisatges de regadiu del Segrià en una zona de secà, el paisatge de la frontera de la Cerdanya, els industrials del Tarragonès, els fluvials i de producció energètica de la Ribera d'Ebre i la relació entre la ciutat compacta i difusa al Vallès.

Els materials aprofiten eines com la fotografia aèria i panoràmica així com la cartografia per entendre les transformacions del territori i els principals elements que configuren els paisatges. A més, al web els alumnes poden simular-ne l'evolució.

ABC
02/03/2011

Rafael Sancho, IES Sefarad y Canogar, premios de la Real Fundación de Toledo

El Observatorio del Paisaje de Cataluña y la Casa de Velázquez han sido galardonados en el ámbito nacional e internacional, respectivamente, en la décimo quinta edición de los Premios de la Real Fundación de Toledo, que entregará el Rey Juan Carlos el próximo el próximo mes de junio. Asimismo, han sido premiados por su contribución a la salvaguarda y revitalización del patrimonio histórico, cultural y artístico de la ciudad de Toledo, la restauración del Palacio de Fuensalida, el pintor toledano Rafael Canogar, el instituto de enseñanza secundaria Sefarad y el psiquiatra toledano Rafael Sancho.

Así lo ha dado a conocer este miércoles el presidente de la Real Fundación de Toledo, Fernando Ledesma, quien ha añadido que el jurado ha decidido también otorgar su Premio Especial, la Medalla de Oro de la institución, al conservador de museos del Estado Manuel Casamar, distinción que recibieron los Reyes de España en 1999 y el presidente de Castilla-La Mancha, José María Barreda, en 2007.

Al igual que en su última edición, la entrega de estos Premios estará presidida por el Rey Juan Carlos, en una fecha «todavía sin determinar» del próximo mes de junio, ha informado la organización. La Real Fundación de Toledo ha reconocido al Observatorio del Paisaje de Cataluña «por su labor de estudio, protección y gestión del paisaje y por ofrecer un referente a nivel nacional e internacional como centro de pensamiento y acción en relación al paisaje».

Creado en 2004 por la Generalitat de Cataluña como entidad de concienciación de la sociedad y de asesoramiento a las diferentes administraciones, el Observatorio reúne más de 30 instituciones en un espacio de encuentro entre administraciones, las universidades los colectivos profesionales y el conjunto de la sociedad catalana en lo que se refiere a la conservación y gestión del paisaje. En el caso de la Casa de

Velázquez se ha tenido en cuenta «su valiosa contribución a los intercambios científicos, culturales y artísticos entre Francia y España desde su fundación en 1928». Y se ha valorado también que «su emblemática sede en el palacete de la Ciudad Universitaria de Madrid es a la vez un centro de creación artística y de investigación, donde se realizan actividades relacionadas con las ciencias humanas y sociales, así como todas las disciplinas artísticas de los países ibéricos, iberoamericanos y del Magreb».

El equipo dirigido por el arquitecto Mario Muelas, llevó a cabo la restauración del Palacio de Fuensalida, ha sido galardonado «por mantener y potenciar su originalidad y valores, recuperando el primitivo palacio del siglo XV y sus sucesivas transformaciones». Sobre el pintor y grabador Rafael Canogar, el jurado ha destacado que analizar su obra «es recorrer en un solo artista los momentos más significativos del arte español en la segunda mitad del siglo XX hasta nuestros días». El Sefarad de Toledo, único instituto que abre sus puertas en el Casco Histórico, ha sido premiado «por ocuparse de la formación de los jóvenes que allí viven y desarrollar su actividad docente en contacto directo con la realidad patrimonial que le rodea y de la que forma parte».

También ha sido distinguido el psiquiatra Rafael Sancho de San Román por su «trayectoria vital, personal y profesional» compartiendo su vocación por la medicina y la historia con su pasión por Toledo. Además, la Real Fundación de Toledo ha considerado oportuno reconocer con su Medalla de Oro a uno de sus patronos y conservador de museos del Estado Manuel Casamar por su «extraordinaria contribución al patrimonio histórico español, al que ha dedicado con pasión su vida».

Dèria.cat
08/03/2012

Catalunya, en 135 paisatges

El 2009 TV3 va proclamar la Costa Brava –i Josep Cuní- com el paisatge favorit de Catalunya. El programa, amb un notable èxit d'audiència i participació popular, ens va mostrar “el país com mai l'havíem vist”. I si és cert que algunes de les propostes eren les estampes catalanes més tradicionals –Núria, la fageda d'en Jordà o l'estany de Sant Maurici- la petita pantalla també va mostrar paratges menys presents a l'imaginari col·lectiu com l'Ebre, el Priorat, els Ports o el Collsacabra.

Però amb què es va inspirar TV3 per oferir aquest mosaic? Del mapa dels paisatges de Catalunya, una cartografia del territori català que representa el país en 135 paisatges, curiosament, el mateix nombre que els diputats del Parlament de Catalunya. Tot plegat es tracta d'una simple coincidència ja que, tal i com explica Pere Sala, coordinador de l'Observatori del Paisatge, el treball es va fer sense tenir un nombre prefixat.

Però què és paisatge? La resposta no és fàcil i al llarg de la història la seva definició ha esdevingut un “cavall de batalla” entre diverses disciplines científiques. Des dels que ho han volgut reduir als elements físics i biològics d'un territori (pedres, animals i plantes) als que ho veien tant sols com la representació artística de l'entorn. Però, en els darrers anys, les visions més integrades han guanyat pes. “És la interacció entre els elements naturals i culturals que donen un caràcter particular percebuda per la població que hi viu i la que s'hi desplaça” explica Pere Sala. De fet, societat i medi són dos elements indistingibles ja que al llarg de les dècades hem “construït” paisatge sigui urbanitzant, conreant, gestionant boscos o pastures o, simplement, abandonant l'explotació d'un espai.

El mapa va sorgir a partir de l'elaboració dels set catàlegs de paisatge –un per cada futura vegueria- i de la definició d'unitats a partir d'elements com el clima, les formes de relleu, la vegetació, els usos del sòl, el patrimoni o elements perceptius (textura, colors, formes...). I tot plegat donant importància a la participació ciutadana. Pere Sala explica que en diversos tallers es va demanar a la població “dibuixar el paisatge amb el qual es reconeixien” per definir-ne les característiques i també posar-hi nom. De fet, alguns de les 135 denominacions –per exemple la vall del Silenci o les Garrigues Altes- són fruit de les propostes de la ciutadania. I és que el mapa –a banda de donar servei a les polítiques de planejament territorial i urbanístic- també pretén “que la gent prengui consciència del lloc on viu”. En aquest sentit, parafrasejant un popular refrany és clar que “Qui perd el seu paisatge, per la seva identitat”.

Posar en valor els paisatges oblidats

El mapa ha constatat una intuïció: Catalunya és un país molt ric i divers paisatgísticament. I també pot ajudar a canviar un imaginari col·lectiu que prima el verd i els paisatges muntanyencs, en especial els pirinencs, “per influència directe del romanticisme i del primer catalanisme polític”, recorda Sala. La preminència d'aquest arquetip paisatgístic ha deixat històricament massa de banda la “Catalunya seca”, tot i ser pintada per Miró o Picasso i, almenys la litoral (la mediterrània), haver estat lloada pels noucentistes.

“Els paisatges reals també són uns altres i tots tenen molts valors” afirma el coordinador de l'Observatori del Paisatge que celebra que la situació s'estigui revertint. “Els darrers anys han emergit en l'imaginari col·lectiu paisatges com els del riu i el delta de l'Ebre o altres com el Priorat”. De fet, una de les conseqüències de la feina de l'Observatori ha estat la promoció turística, social i mediàtica de paratges i denominacions desconegudes més enllà de les pròpies contrades com els secans d'Utxesa, la vall del Llobregós, l'Ardenya-Cadiretes o el Lluçanès entre altres.

El paisatge, als instituts

L'Observatori del Paisatge, amb seu a Olot, té com a tasques principals tant el desenvolupament de les polítiques en la matèria –sorgides d'un conveni europeu i en la qual el nostre país se situa a primera línia continental- com la difusió i promoció a nivell social. En aquest sentit el mapa –la tercera experiència després de la d'Anglaterra i la de l'Estat francès- ja s'ha inclòs en un dels llibres de batxillerat i és la base pels materials educatius per a ESO “Ciutat, territori, paisatge”.

Ecodiari
11/03/11

Perpinyà i Girona analitzaran els paisatges de la vida quotidiana.

El col·loqui internacional, organitzat per institucions franceses amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge, se celebrarà del 16 al 18 de març

Perpinyà i Girona seran les dues seus del col·loqui internacional [Paisatges de la Vida Quotidiana](#) (Intercanvi de mirades entre la investigació i l'acció). L'esdeveniment, que l'organitzen el Ministeri francès d'Ecologia, Desenvolupament Sostenible, Transports i Habitatge i l'Institut francès per a la Investigació en Ciències i Tecnologies Ambientals (CEMAGREF) amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, se celebrarà els propers 16, 17 i 18 de març.

El col·loqui parteix de la base que tot i que la major part de la població europea resideix actualment en espais urbans o periurbans, els paisatges en els quals viuen no han estat objecte d'una atenció especial. La finalitat del col·loqui és reconsiderar aquests paisatges quotidians per a milions de ciutadans des de la perspectiva dels projectes de millora dels quals han pogut ser objecte, tenint en compte tant els valors que els hi atribueixen els actors i les poblacions interessades com els esforços realitzats per uns i altres per revaloritzar-los.

Està dirigit a un ampli ventall de professionals, des dels experts en ciències socials i humanes o de ciències naturals, a professionals del paisatge i polítics i tècnics de les diverses administracions, sobretot dels països europeus però també de la resta del món.

La primera jornada del col·loqui, el dimecres 16 de març, se celebrarà al Palau de Congressos de Perpinyà. L'endemà es realitzaran sortides per analitzar sobre el terreny iniciatives de gestió i ordenació del paisatge a ambdues bandes de la frontera, i a la tarda es continuaran les sessions teòriques al Palau de Congressos de Girona. Aquest espai viurà la tercera i darrera jornada el divendres 18 de març.

Diari de Girona
19/03/2011

Un congrés internacional reivindica la revalorització dels paisatges quotidians

Dos-cents cinquanta investigadors de 20 països europeus han debatut a Girona projectes per revaloritzar els paisatges de la vida quotidiana de les persones, els que conformen les seves ciutats i pobles. L'objectiu és dotar-los d'identitat i aconseguir que siguin uns llocs millor per viure.

Aquests experts han participat en un col·loqui internacional sobre paisatge que ahir i dijous es va realitzar a Girona, continuant un programa que dimecres es va iniciar a Perpinyà. L'organització ha anat a càrrec del ministeri francès d'Ecologia, Desenvolupament sostenible, Transport i vivenda i de l'Institut Francès per a la Investigació en Ciències i Tecnologies Ambientals, en col·laboració amb l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

El seu objectiu principal era donar compte de la dimensió europea del programa d'investigació "Paisatge i Desenvolupament sostenible" i explicar els 16 projectes d'investigació seleccionats arran d'una convocatòria realitzada el 2005. Aquests treballs es van presentar organitzats en tres blocs temàtics: Paisatge, sostenibilitat dels processos d'evolució dels paisatges i les accions paisatgístiques; Adequació de les accions paisatgístiques amb els objectius del Conveni Europeu del Paisatge; i Economia del paisatge.

El congrés "Paisatges de la Vida Quotidiana. Intercanvi de mirades entre la investigació i l'acció" ha partit de la base que els paisatges que conformen els llocs on viu la majoria de la població europea no han rebut una atenció especial, tal com mereixerien: aquests són els espais urbans i les seves perifèries. Una finalitat de les jornades ha estat reconsiderar aquests paisatges quotidians per a milions de ciutadans des de la perspectiva dels projectes de millora que s'hi poden realitzar.

El director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, Joan Nogué, va destacar el caràcter extraordinari d'un congrés que ha mobilitzat experts d'arreu d'Europa a dues seus, Perpinyà i Girona, vinculades pel fet transfronterer.

Feina avançada a Catalunya

De l'activitat desenvolupada els últims tres dies, Joan Nogué va destacar "la constatació que arreu d'Europa, els països més conscients apliquen el Conveni Europeu del paisatge, que exigeix uns instruments d'ordenació que s'han d'inventar perquè, en matèria d'ordenació del territori, el paisatge és un concepte nou". Nogué va explicar que, aquí, aquesta feina ja es va fer amb la llei de 2005 "i ara s'estan desplegant els instruments creats, en la línia de França o Anglaterra, països més avançats en aquest àmbit".

La valoració final del col·loqui va anar a càrrec del president del Comitè Científic del Col·loqui, Yves Luginbühl; el Director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, Joan Nogué; i la catedràtica d'Anàlisi Geogràfic Regional, Josefina Gómez-Mendoza.

Un mapa trenca la divisió administrativa i organitza el territori segons el paisatge

► L'Observatori del Paisatge de Catalunya diferencia una vintena d'àrees a les comarques de Girona

GIRONA | PILI TURON

■ L'Observatori del Paisatge de Catalunya ha elaborat el primer mapa que organitza el país en funció dels seus paisatges, distingint-ne 135 de diferents; una vintena dels quals es corresponen a les comarques de Girona. Els seus autors afirmen que «tots els paisatges són rellevants, perquè constitueixen peces territorials bàsiques on aplicar polítiques de paisatge concretes». Perquè, tal com remarquen, no és només un exercici teòric sinó que vol ser la base per a executar polítiques reals.

Amb la voluntat d'oferir una eina pròpia als ciutadans, cadascun d'aquests paisatges s'ha denominat amb un nom arrelat entre la població i que pertany a la memòria col·lectiva. Els creadors del mapa destaquen que té «una important funció pedagògica sobre quins són els paisatges de Catalunya, les seves amenaces i la importància dels seus valors naturals, culturals, socials, productius, simbòlics o identitaris».

Base per a polítiques reals

El director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, Joan Nogué, es va remetre als objectius del recent congrés internacional celebrat a Girona per afirmar que cal «pensar en les ciutats i en els pobles més enllà del límit municipal»; perquè «el paisatge no entén de límits administratius, en la majoria dels casos són arbitraris i es trenquen». El mapa de Catalunya elaborat per l'Observatori parteix d'aquest concepte, aconseguint un resultat que ofereix una suma de «peces que ja permeten treballar amb molt de detall i que exigixen polítiques específiques», va especificar Nogué.

Dels set catàlegs de paisatge de Catalunya que l'Observatori

ELS PAISATGES GIRONINS

UNA NOVA FORMA DE TREBALL

Font: Observatori del Paisatge de Catalunya.

LA CLAU

RECONeixEMENT

La Societat Catalana d'Ordenació del Territori premia el mapa

► La Societat Catalana d'Ordenació del Territori (filial de l'Institut d'Estudis Catalans) acaba de concedir el Premi Territori al Mapa de Paisatges elaborat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya. Aquest observatori és un ens d'assessorament de l'administració catalana i de conscienciació de la societat en general en matèria de paisatge, que es va constituir l'any 2004.

ha elaborat en col·laboració amb totes les universitats catalanes, quatre ja estan aprovats definitivament i els tres restants van quedar condicionats per la celebració d'eleccions autonòmiques. El material constitueix la primera part d'un projecte inspirat en el model francès, belga i suís, que tindrà continuïtat amb una segona part molt important ja que «donen pistes, idees a l'administració per aplicar autèntiques polítiques de paisatge. Són propostes que l'administració pot incorporar per equipar polítiques reals».

Joan Nogué va explicar que, aquest curs, alguna editorial ja ha

incorporat el material en llibres de text de la segona etapa d'ESO, tot i advertint que és provisional. També en l'àmbit de la divulgació, l'Observatori del Paisatge farà una proposta a l'Institut Cartogràfic de Catalunya perquè editi el mapa.

La part que afecta Girona —com el conjunt del document— s'ha realitzat comptant amb la participació pública i ciutadana, que s'ha canalitzat a través d'enquestes, del seu web, d'entrevistes a peu de carrer, de tallers i jornades participatives. Aquest treball s'ha allargat un any i mig i ha comptat amb l'ajuda de la UdG i la Universitat Politècnica de Catalunya.

Ridao presenta el candidat d'ERC a Palamós, que concorre amb Reagrupament

PALAMÓS | AON/DGG

■ El secretari general d'ERC, Joan Ridao, ha assegurat que no es pot «magnificar» el resultat de la cimera anticrisi perquè no ha suposat «un pas substancial», sinó que ha servit per mantenir un clima de diàleg tot i que ha remarcat que amb «això no n'hi ha prou». Així ho ha dit Ridao després que el president de la Generalitat acusés els líders de l'oposició «d'intentar enderrocar el Govern» amb les crítiques de la cimera. Ridao ha deslitzat el resultat de la reunió amb la negociació dels pressupostos i ha ressaltat que només s'asseuran a negociar si el Govern de Mas manté les estructures de l'estat del benestar i que, per tant, no retallin en serveis socials, educació i sanitat.

Ridao ha destacat que la «posada en escena» de la cimera anticrisi, celebrada divendres a Barcelona, ha estat molt més important que el contingut de l'acord. «Ha semblat la cimera de l'alta sobre el nou ordre mundial, i francament els acord són més aviat modestos», ha afirmat el secretari general d'ERC.

El secretari general d'ERC va fer aquestes declaracions abir a la presentació del candidat d'ERC (que concorre juntament amb Reagrupament) a l'alcaldia de Palamós, Dani Reixach. Segons Reixach, ara toca un «tomb» a la política del govern municipal de la localitat, que està ancorada al passat. «Nosaltres som els únics que renovem, que podem donar una alenada d'aire fresc», ha assegurat. El candidat de la formació republicana a l'alcaldia de Palamós ha remarcat que són una opció «equidistant» i que tenen una manera diferent de fer política ja que ells volen la participació de la gent.

Ecodiari
31/03/2011

Wikipedra, el punt de trobada del món de la pedra seca

El nou portal de l'Observatori del Paisatge de Catalunya es presenta aquest 5 d'abril a La Pedrera de Barcelona

L'[Observatori del Paisatge de Catalunya](#) i l'Obra Social de CatalunyaCaixa presentaran el proper 5 d'abril a les set de la tarda, a la sala Jujol de la Pedrera (Barcelona), el nou portal Wikipedra, el punt de trobada del món de la pedra seca a Catalunya (el projecte estarà en línia en els propers dies).

Wikipedra, que compta amb la participació de l'Associació Drac Verd, entre altres entitats, és una nova aplicació SIG interactiva 2.0 que permet introduir, visualitzar i consultar informació sobre les construccions de pedra seca a Catalunya.

El portal permet, per una banda, accedir a través de mapes, fotografies i fitxes al patrimoni de les barraques de pedra seca existents a Catalunya; i, per l'altra, possibilita a qualsevol persona que ho desitgi introduir al web noves barraques i cabanes de pedra seca. L'objectiu és recollir informació, permanentment actualitzada, del màxim nombre possible de construccions de pedra seca.

Wikipedra es complementa amb el dossier de paisatges de la pedra seca creat per l'Observatori del Paisatge l'any 2008.

Jornal Activitat
14/04/2011

El projecte Ciutat, Territori i Paisatge, finalista a un premi del Consell d'Europa

La diversitat del paisatge català, als instituts

Es tracta d'un projecte promogut pel Departament d'Ensenyament i L'Observatori del Paisatge de Catalunya, dirigit als alumnes de secundària, vol actualitzar els coneixements que tenen els joves entre 12 i 16 anys sobre la ciutat i el territori i promoure'n la sensibilització envers el paisatge. El projecte ha estat triat com a un dels [14 finalistes al Premi del Paisatge del Consell d'Europa 2011](#)

Més de 450.000 joves van rebre en els cursos 2008 i 2009 unes làmines que permeten treballar en equip per interpretar dotze paisatges de Catalunya, representatius de la diversitat de paisatges del país. A més d'una guia didàctica per al professorat la iniciativa compta amb el [web Ciutat, Territori, Paisatge](#), per aprofundir en els continguts.

La iniciativa de la Generalitat i de l'Observatori del Paisatge, en col·laboració amb un equip d'especialistes en didàctica encapçalats per la professora Roser Batllori, i Joan Nogué, ha permès introduir als instituts la diversitat, la complexitat i la problemàtica dels paisatges catalans. S'ha treballat sobre exemples com la transformació del Poblenou de Barcelona per crear el districte 22@, o en dinàmiques pròpies de territoris de contacte entre l'agricultura i l'expansió urbanística com el Baix Llobregat o el Pla de Bages. El paisatge com a recurs turístic es pot treballar a partir d'un exemple de litoral (Costa Brava) i un de muntanya (la Vall d'Aran) mentre que la relació entre ciutat i parc natural es mostra amb el cas d'Olot i la Garrotxa. També s'estudien els paisatges de regadiu del Segrià en una zona de secà, el paisatge de la frontera de la Cerdanya, els industrials del Tarragonès, els fluvials i de producció energètica de la Ribera d'Ebre, així com la relació entre la ciutat compacta i difusa al Vallès.

Els materials aprofiten eines com la fotografia aèria i panoràmica així com la cartografia per entendre les transformacions del territori i els principals elements que configuren els paisatges. A més, al web els alumnes poden simular-ne l'evolució.

Es tracta d'una experiència pionera a Europa per introduir el concepte de paisatge i la transformació dels territoris a l'ensenyament secundari.

Un col·leccionista cedeix mil llibres d'art paisatgístic a l'Ajuntament d'Olot

El col·leccionista Ramon Arús, ahir, al migdia va cedir prop d'un miler de llibres d'art de temàtica paisatgística a l'Ajuntament d'Olot. La cessió es va fer pel termini de 10 anys,

durant els quals Arús mantindrà la propietat. Els llibres es destinaran al centre de documentació vinculat al futur Museu del Paisatge de Catalunya i serà gestionat conjuntament amb l'Observatori del Paisatge.

A l'acte de signatura del conveni van assistir Ramon Arús, l'alcalde d'Olot, Lluís Sacrest; el membre del Consell assessor del Museu del Paisatge i de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi, Francesc Fontbona; la regidora de Cultura, Anna Torrent, la directora dels Museus d'Olot, Montserrat Mallol, i el doctor en Belles Arts, Joan Sala.

Ajuntament de Tarragona 20/05/11

Paisatge

Catalunya té una gran riquesa paisatgística i la zona del Camp de Tarragona no n'és una excepció.

[L'Observatori del Paisatge de Catalunya](#) en col·laboració amb la [Universitat Rovira i Virgili](#) i la [Universitat de Girona](#), ha identificat 135 paisatges i n'ha elaborat diversos catàlegs amb els mapes i fitxes corresponents.

D'aquests 135 paisatges de Catalunya, el terme municipal de Tarragona pertany a dues d'aquestes unitats de paisatge:

- **Unitat de paisatge 23 Baix Gaià.** [Fitxa](#) - [Cartografia](#)
- **Unitat de paisatge 20 Reus-Tarragona.** [Fitxa](#) - [Cartografia](#)

Per més informació podeu consultar el [Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona](#).

D'altra banda, l'Observatori del Paisatge de Catalunya en col·laboració amb l'associació Drac Verd, està desenvolupant un projecte de barraques i cabanes de pedra seca a Catalunya anomenat [Wikipedra](#) on podreu trobar informació d'aquestes construccions i afegir-ne de noves.

Per més informació sobre aquest tema també podeu consultar el [Dossier de paisatges de la pedra seca](#) elaborat per l'Observatori.

Paisatge i turisme. La contribució de l'Observatori del Paisatge de Catalunya

Marga Estorach

Hi ha un acord cada cop més unànim respecte al fet que moltes de les polítiques turístiques més reeixides i que tenen plenes garanties de pervivència en el futur estan relacionades amb polítiques de promoció i preservació del paisatge (sigui natural, rural o urbà). El paisatge és, doncs, un recurs turístic de primer ordre i, òbviament, per això mateix és el principal atractiu de moltes destinacions turístiques. Si el paisatge va ser una peça clau en l'emergència, fa prop de cent anys, d'espais turístics avui plenament consolidats, com la façana litoral o els Pirineus, molt més ho serà ara i en el futur, escassos com anem de paisatges originals, autèntics, encara no homogeneïtzats. El turisme de qualitat (que no sempre és sinònim de turisme amb elevada capacitat adquisitiva), aquell que és sostenible i durador en el temps, fuig dels paisatges mediocres, malmesos i homogeneïtzats. No en vol saber res. Busca paisatges originals, autèntics, estèticament agradables, ben cuidats.

L'Observatori del Paisatge de Catalunya

L'Observatori del Paisatge de Catalunya (www.catpaisatge.net), organitzat en forma de consorci públic, té com a base d'actuació la promoció d'aquests paisatges de qualitat. L'Observatori del Paisatge de Catalunya és un ens d'assessorament de l'Administració catalana i de conscienciació de la societat en general en matèria de paisatge. També és un centre per excel·lència d'estudi i seguiment dels paisatges de Catalunya i dels actors que en condicionen el dinamisme. Aquest ens actua com a punt de trobada entre la Generalitat de Catalunya, l'Administració local, les universitats, els col·lectius professionals i els agents socials i culturals que es relacionen, directament o indirectament, amb el paisatge. Mitjançant l'Observatori no tan sols es genera informació i coneixement, sinó que també s'afavoreix una cultura de diàleg entre la societat i l'Administració, així com entre administracions. Heus aquí, per tant, un centre de pensament i d'acció sobre el paisatge que actua com un gran paraigua on qualsevol persona interessada en el paisatge pot arrecerar-s'hi i que, després de sis

anys de funcionament, ja s'ha convertit en un referent a Europa i, també, a la resta del món.

Avui, la ciutadania de Catalunya és cada cop més conscient de la necessitat d'aprendre a conviure amb els valors del paisatge, siguin naturals, històrics, estètics, simbòlics o identitaris. Lentament, discretament, comença a fer forat la idea — encertada— que un paisatge atractiu, afable i harmoniós genera una agradable sensació de benestar, que augmenta notablement la qualitat de vida de la ciutadania, tal com defensa el Conveni europeu del paisatge, el primer tractat internacional que reconeix jurídicament la importància de mantenir la qualitat dels paisatges, que és la base de l'actuació de l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

Els catàlegs de paisatge de Catalunya

Considerant que fer turisme inclou, cada cop més, el conjunt del territori i dels seus paisatges (i més en un país tan petit com el nostre), les polítiques turístiques han d'anar de bracet de polítiques paisatgístiques. I és per aquest motiu que un instrument tan potent i únic a l'Estat espanyol com són els **catàlegs de paisatge de Catalunya**, desenvolupats per l'Observatori del Paisatge de Catalunya, pot ser enormement útil a l'hora d'implementar polítiques de paisatge d'incidència en el sector turístic, o polítiques turístiques vinculades amb tots els paisatges de Catalunya.

Els catàlegs de paisatge de Catalunya són definits en la Llei del paisatge de Catalunya com «els documents de caràcter descriptiu i prospectiu que determinen la tipologia dels paisatges de Catalunya, n'identifiquen els valors i l'estat de conservació, i proposen els objectius de qualitat que han de complir». Es tracta, per tant, d'una eina extremadament útil per a la implementació de polítiques de paisatge en el planejament territorial per mitjà de la integració d'objectius de qualitat paisatgística i amb la complicitat i participació activa dels agents socials que intervenen en el territori.

Catalunya en 135 paisatges i més de 900 miradors i itineraris

L'elaboració dels catàlegs de paisatge ha permès obtenir, per primera vegada, el mapa, fins ara inexistent, dels paisatges de Catalunya. Amb 135 paisatges, el mapa evidencia la gran diversitat i riquesa de paisatges de Catalunya, de les més elevades del continent europeu, cosa que fa del paisatge un patrimoni de primer ordre a casa nostra. Els **135 paisatges** han estat batejats amb noms i cognoms ben arrelats entre la població i que pertanyen a la memòria col·lectiva.

El mapa dels paisatges de Catalunya s'ha convertit en una poderosa eina pedagògica perquè els joves, i la societat catalana en general, prenguin consciència dels paisatges on viuen, de la seva singularitat i dels seus riscos. N'és un exemple el fet que s'hagi inclòs en un dels llibres de batxillerat com a temàtica de les ciències socials, així com la creació de la secció «El paisatge del mes» a la revista *Descobrir Catalunya*, on mensualment s'explica, un per un, una selecció de catorze d'aquests paisatges.

Els catàlegs també han identificat i prioritzat més de **400 miradors i 500 itineraris** per tot Catalunya, com a espais i recorreguts privilegiats que no tan sols faciliten el contacte amb els paisatges, sinó que també fan que tant la població de cada indret concret com els visitants se sentin invitats, estimulats, a contemplar i estimar els nostres paisatges.

No costa gaire imaginar les enormes potencialitats que, amb vista al sector turístic, tenen aquests catàlegs, juntament amb altres eines i recursos complementaris que desenvolupa l'Observatori del Paisatge de Catalunya, que no abordarem per manca d'espai. En serien alguns exemples les eines de coneixement i de promoció dels principals paisatges de la pedra seca o dels jardins històrics i botànics més rellevants del país. Els catàlegs de paisatge, en particular, i l'Observatori del Paisatge de Catalunya, en general, ofereixen al sector turístic un ventall enorme de possibilitats, en un país que és, sense cap mena de dubte i per damunt de tot, un país de paisatges.

Més informació a:

Observatori del Paisatge de Catalunya: www.catpaisatge.net

Catàlegs de paisatge de Catalunya: www.catpaisatge.net/cat/cataleg.php

Mapa dels paisatges de Catalunya: www.catpaisatge.net/cat/cataleg_mapa.php

El Punt diari
06/07/11

Premi de prestigi per a l'Observatori del Paisatge

L'Observatori del Paisatge de Catalunya ha estat guardonat amb un dels dos premis estatals i internacionals de la Real Fundación de Toledo, que és un referent mundial en el camp de la conservació del patrimoni natural i cultural. L'observatori, que té la seu tècnica a Olot, és un consorci creat per la Generalitat l'any 2004, públic i privat, únic a Europa centrat en l'estudi, la gestió i la protecció del paisatge. La fundació justifica el premi perquè l'observatori és un referent estatal i internacional com a centre de pensament i acció en relació amb el paisatge. El jurat, però, remarca la tasca del seu director i catedràtic de geografia humana de la UdG, Joan Nogué, i també de les institucions i entitats que integren l'ens pel seu esforç i atenció a l'estudi del paisatge i a les propostes que fa d'ordenació des de la sostenibilitat.

Diari de Girona
21/07/2011

L'Observatori del Paisatge rep la Medalla d'Or de la Real Fundación de Toledo

L'Observatori del Paisatge, l'ens d'assessorament de l'administració catalana en conservació i gestió del paisatge, suma un nou guardó a la llarga llista de premis que acumula. En aquesta ocasió ha estat la Real Fundación de Toledo que li ha lliurat la Medalla d'Or per la seva tasca d'estudi, protecció i gestió i per oferir un "un referent a nivell nacional i internacional com a centre de pensament i acció en relació al paisatge".

El director de l'Observatori del Paisatge, el catedràtic de la UdG Joan Nogué, s'ha mostrat extraordinàriament satisfet pel premi, que li lliurarà personalment Sa Magestat Joan Carles I el proper dia 28 de juny, al capvespre, al Teatro Rojas de Toledo.

Creat el 2004 per la Generalitat de Catalunya, com entitat de concentració de la societat i d'assessorament de tots els nivells de l'administració, l'Observatori del Paisatge aplega més de 30 institucions en un espai de trobada entre administracions, universitats i col·lectius professionals, i el conjunt de la societat catalana en el que fa referència a conservació i gestió del paisatge.

A més de l'Observatori del Paisatge, en la XV convocatòria dels seus premis, la Real Fundación ha reconegut per unanimitat amb la Medalla d'Or el conservador de museus Manuel Casamar, la Casa de Velázquez, al pintor i gravador toledà Rafael Canogar, la restauració del Palacio de Fuensalida de Toledo, l'Institut d'Ensenyament Secundària Sefarad de la capital regional i el metge de Toledo Rafael Sancho de San Román.

La Casa Velázquez ha estat reconeguda per la seva "valuosa" contribució als intercanvis científics, culturals i artístics entre França i Espanya des de la seva fundació el 1928. En el cas de l'Institut Sefarad, el premi es justifica per ser aquest centre l'únic que obre les seves portes al barri vell, així com per ocupar-se de la formació dels joves que allà viuen i desenvolupar la seva activitat docent en "contacte directe" amb la realitat patrimonial que l'envolta.

Diari de Girona
26/07/11

L'Observatori del Paisatge de Catalunya a Olot, un referent mundial

"Olot en aquest moment té un referent a nivell mundial en l'Observatori del Paisatge de Catalunya", diu el conseller de Territori i Sostenibilitat, Lluís Recoder. Explica que la feina que es fa des de l'Observatori és seguida amb molt d'interès per tot Europa pel conjunt de l'Estat i per altres continents. En conseqüència avança que el Departament de Territori i Sostenibilitat aposta per l'ampliació de l'actual Observatori i també de la concreció del Museu Nacional del Paisatge de Catalunya a les actuals instal·lacions del Museu Comarcal de la Garrotxa.

Explica que fa sis anys, el Consell d'Europa va formar un organisme que agrupa ajuntaments i comunitats autònomes que tenen activitat en l'àmbit de la regulació del paisatge. Al gener de l'any passat, Recoder va anar a Estrasburg a presentar-se com a

candidat de l'organisme paisatgístic europeu. Segons ell, a més de la seva hi havia tres candidatures, les quals en conèixer l'existència d'una proposta catalana es van retirar. Ara, Recoder és president de la xarxa europea de territoris amb sensibilitat paisatgística. Ell atribueix la renúncia dels altres candidats a la feina de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, ubicat a l'Hospici d'Olot. Recoder assenyala que Olot és el punt ideal per centrar els projectes en matèria de paisatge de Catalunya. Una de les causes que al·lega és que, la ciutat està dins el context del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa. "El primer que va existir a la Catalunya de la recuperació democràtica i el més justificat", considera. En la idea de potenciar l'Observatori del Paisatge, Recoder, coincideix amb l'anterior conseller de Política Territorial i Obres Públiques, Joaquim Nadal (PSC).

El Punt diari
26/07/11

Elogis a l'Observatori del Paisatge

El conseller va visitar ahir al matí la seu de l'Observatori del Paisatge, que té la seu a l'edifici de l'Hospici d'Olot. Recoder no va estalviar elogis vers aquest ens, que va qualificar de referent d'àmbit internacional, i va confirmar el suport del seu govern a la seva ampliació. En el mateix edifici s'ha d'executar el Museu del Paisatge, un projecte molt ambiciós amb el qual el conseller va mostrar també el compromís de la Generalitat.

Butlletí d'Innovació i Recerca de la Generalitat
12/09/11

Educació en paisatge: "Ciutat, territori, paisatge"

El projecte "Ciutat, territori, paisatge", promogut pel Departament de Territori i Sostenibilitat conjuntament amb el Departament d'Ensenyament i l'Observatori del Paisatge de Catalunya, té l'objectiu d'impulsar la nova cultura del territori i de sensibilitzar la població adolescent envers els valors del paisatge i els canvis significatius que s'hi estan produint. El projecte s'emmarca dins dels objectius d'educació i sensibilització que estableix el Conveni Europeu del Paisatge (CEP) i que recull la Llei de protecció,

gestió i ordenació del paisatge de Catalunya.

PaHisCat: estudiar el passat per planificar millor el futur

Mapa sintètic de Lleida

El **Projecte PaHisCat**, resultat d'un contracte signat entre la Universitat de Lleida i l'Observatori del Paisatge, és un treball de recerca sobre el paisatge històric que pretén reconstruir les característiques de les diferents unitats de paisatge establertes en els catàlegs que l'Observatori ha fet fer per a cadascun dels àmbits territorials de Catalunya (vegeu el mapa).

Peça fonamental d'aquest Projecte és la doble perspectiva d'estudi:

- D'una banda, aproximar-se al coneixement dels canvis esdevinguts en el paisatge al llarg del temps, per la qual cosa cal reconstruir com era el territori durant els segles pretèrits.
- I, de l'altra, fer que aquestes dades serveixin per gestionar més bé el territori, de manera que abans d'actuar-hi es pugui conèixer l'origen històric d'allò que es vol transformar.

Països Catalans

POLÍTICA

Millo diu que el regidor de Palamós és víctima d'enganyos

Medi Ambient

L'edat d'or del

ESCLAT La demarcació ha esdevingut un referent mundial en l'estudi i la planificació paisatgística des de diverses disciplines
OBRIR CAMÍ Olot té l'observatori del paisatge i tindrà el museu, i a Girona hi ha un potent grup acadèmic a la UdG

Oriol Mas
GIRONA

L'edat d'or del paisatge. D'aquesta manera es podria definir l'esclat que s'ha produït a Catalunya i sobretot a les comarques gironines en aquesta temàtica, tant en l'àmbit acadèmic com a l'hora de plasmar la teoria sobre la mateixa planificació pràctica del territori. Els diversos experts que tracten aquest tema coincideixen a afirmar que les comarques gironines són ara mateix un dels principals referents en la investigació sobre el paisatge, amb uns estudis enfocats a més des de múltiples disciplines.

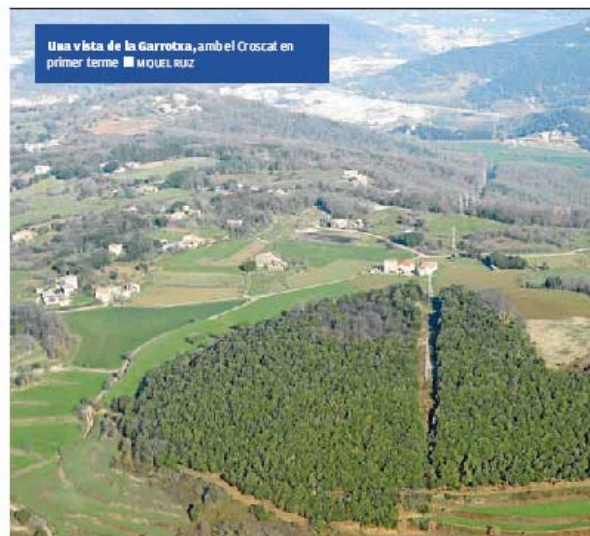
L'Observatori del Paisatge de Catalunya, amb seu a Olot, així com diversos departaments de la Universitat de Girona —especialment geografia i turisme—, són les dues puntes de llança d'aquesta situació de la demarcació com una de les capitals del paisatge. Experts com ara el catedràtic de geografia

humana de la UdG i director de l'observatori, Joan Nogué; el geògraf i cap del Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge de la UdG, Josep Pintó; i el professor de la UdG i director de l'Institut Superior d'Estudis Turístics, José Antonio Donaire, coincideixen a considerar que ara hi ha un boom en l'estudi del paisatge. Per Nogué, "és com el que va passar als anys vuitanta amb el medi ambient; ara el paisatge ha esclatat i està arribant a tots els àmbits".

El fet que les comarques gironines concentrin avui dia bona part dels avenços té diverses explicacions. La primera —que té el suport de tots els experts— és la gran diversitat i vàlua de les paisatges gironines, un fet poc comú en altres territoris. Això ha generat una sensibilitat social especial envers aquest tema que es pot comprovar en molts àmbits: des de l'estil pictòric de l'escola d'Olot fins a les ponències dels diversos

debats de la Costa Brava, passant per projectes dissenyats per arquitectes i paisatgistes. La fragilitat d'aquest paisatge, sobretot per l'amenaça urbanitzadora, ha fet sorgir sovint tota mena de grups de defensa del territori.

I, en segon lloc, hi ha el camí obert per a Joan Nogué, "el gran pensador del paisatge a l'Estat espanyol i un dels principals d'Europa", en paraules de Donaire. Nogué va presentar la seva tesi doctoral sobre la percepció del paisatge el 1984, amb el cas pràctic de la Garrotxa, i va ser un dels primers estudis paisatgístics fets a Girona. A més, va ser una tesi pionera a l'Estat en l'anàlisi de com l'ésser humà veu el paisatge. Aquesta ha estat la línia de recerca que s'ha acabat imposant a Europa; engloba la relació del paisatge amb tota mena de disciplines i supera l'anàlisi estrictament física i natural del concepte. Nogué recorda com aleshores "es parlava molt poc

del paisatge", i que no va ser fins als anys noranta que va anar guanyant pes en l'àmbit acadèmic i també social. A la UdG es van anar agrupant un seguit d'investigadors preocupats per aquest tema, i a finals de la dècada es va

crear el Laboratori d'Anàlisi i Gestió del Paisatge. El detonant definitiu va ser l'aprovació l'any 2000 del Conveni Europeu del Paisatge. Pintó explica que "això ha obligat a fer polítiques de catalogació i preservació del paisatge", i així

s'ha creat un marc en què treballar i estudiar el paisatge des d'una perspectiva transversal i multidisciplinària, com un valor no només físic, sinó també immaterial, i s'hi barreja identitat, simbolisme i fins i tot el benestar de les persones.

MÉS RELACIONS

La gestió des de la comunicació i el màrqueting territorial

Un dels últims camps en què s'ha estudiat la relació amb el paisatge és la comunicació i el màrqueting. El gironí Jordi de San Eugenio està a punt de publicar la seva tesi doctoral, en què analitza la transformació dels territoris en

marques, i com utilitzen el paisatge: "El paisatge és la imatge de marca del territori, per tant a l'hora de comunicar has de vendre paisatge." San Eugenio creu que la gestió del paisatge i de la comunicació han de ser paral·leles.

La perspectiva de la investigació turística

La facultat de turisme té dues línies d'investigació referents al paisatge: una és l'ús social del paisatge i com s'utilitza en els turistes; l'altra, la imatge que tenen els visitants del paisatge gironí, analitzant les fotos que en pre-

nen. L'evolució del paisatge des d'un punt de vista turístic i com s'han de compatibilitzar els dos conceptes concentra moltes investigacions. L'última és la tesi d'Ester Nogué *Turisme i paisatge. Una aproximació teòrica*.

L'educació i la salut, cada vegada més relacionades

L'entorn és cada vegada més present a l'hora de definir la qualitat de vida. L'observatori del paisatge ha engegat una sèrie de publicacions per reflexionar al voltant del paisatge, i els dos primers volums s'han destinat a la salut

i l'educació. En el primer, diversos experts es plantegen com repercutirà la transformació paisatgística en la salut física i mental; i en el segon, hi ha escrits sobre, per exemple, com augmentar l'educació paisatgística.

FIGUERES

Dilluns comencen les obres del carrer Muralla

POLÍTICA

Albert Sáez només anirà a la llista del PSC si és el número u

LLORET DE MAR

CiU es resisteix a recuperar el doble sentit al Passeig

UNIVERSITATS

La Facultat de Turisme de Girona es quedarà al Barri Vell

POLÍTICA

El número dos de CiU a Santa Cristina deba l'equip de govern

paisatge

Aquesta és, precisament, la línia que s'havia recollit en diversos països europeus, que Nogué havia plasmat en la seva tesi vint anys abans que ja s'estava seguint a la UdG. Per exemple, amb la tesi de Donaire, del 1996 en què analitzava

com el turisme transformava el paisatge comparant la Costa Brava amb Tunísia i una zona del Canadà. L'exdirector de l'Escola de Turisme de Catalunya explica com aleshores "el turisme era el que s'oposava al paisatge. No va ser

fins després que es va admetre que això és més complex, i que, al cap i a la fi, també genera paisatge". Sota la seva tutela, han aparegut molts estudis sobre com gestionar i compatibilitzar turisme i paisatge, fins al punt que "hem

aconseguit una rellevància dins i fora de l'Estat; és com el nostre segell propi", diu. Per Nogué, "tot allò va ser una línia que ara ha desembocat en un procés de maduració acadèmica i temàtica que ha permès una especialització", cosa que es pot comprovar amb tota mena de treballs que enfocuen el paisatge des de punts de vista molt diferents. Aquesta inquietud científica, acompanyada d'una sensibilització i una pressió social creixents, va conduir cap a l'aprovació de la llei del paisatge el 2005. La conselleria de Política Territorial, comandada per Joaquim Nadal, hi va apostar i va crear també l'Observatori del Paisatge de Catalunya, amb seu a Olot, on també hi haurà el museu. Un organisme que, per Pintó, juntament amb el laboratori, garanteix la capitalitat gironina en aquest tema. Pensat com a punt de trobada i estudi, ha impulsat els catàlegs del paisatge, col·labora en tota mena d'iniciatives públiques i privades, i està sent el model en què s'emmirallen països i regions de tot el món. Per Pere Sala, el coordinador, "tot ha coincidit, i això reforça l'intent". Girona, una de les capitals del paisatge. ■

MÉS RELACIONS

L'evolució urbanística, clau en la transformació

Una de les claus en la transformació del paisatge és l'evolució urbanística, i aquest és un dels camps que més s'ha estudiat. Hi ha diversos treballs que tracten aquesta relació. L'últim és la tesi de Juli V aldunciel Pa-

satge i models urbans contemporanis (1979-2006): Del desenvolupament a la globalització. Anteriorment, Carolina Martí ha fet la tesi La transformació del paisatge i l'evolució (1956-2003).

L'observatori, un ens a cavall entre la societat i l'administració

L'Observatori del Paisatge de Catalunya és l'ens que vehicula el diàleg entre l'administració i la societat civil a l'hora de definir les normatives sobre paisatge, com ara els catàlegs que s'han elaborat els últims anys. El coordina-

dor, Pere Sala, destaca que "ha estat capdavanter i pioner en l'aplicació de polítiques de paisatge", però sobretot, en la cooperació amb les entitats. La seva tasca s'ha anat traduint en la planificació territorial del país.

L'APUNT

Les finques de Defensa

Ja sabem que totes les coses tenen un valor, i més si es tracta de finques situades en un indret tan meravellós com el Montgrí, però, justament per això, encara s'entenen menys les pretensions del Ministeri de Defensa de voler cobrar cap a vuit-cents mil euros per la cessió de les finques abandonades de les antigues bases Loran dels guardacostes nord-americans i la bateria d'artilleria de l'exèrcit espanyol de punta Milà; la primera, situada damunt l'Estartit i la segona, a poca distància de Montgó. Diríem que quan Defensa va ocupar fa anys aquells terrenys no en devia pagar pas gran cosa i que, a més, el panorama que s'hi ha trobat l'Ajuntament des que les dues instal·lacions van ser abandonades ha estat ben galdós i no cal entrar en gaires detalls perquè és ben fàcil d'imaginar que passa amb uns edificis deixats de la mà de Déu al mig de la muntanya. Senyors de Defensa, francament, a vostès no crec que els vingui d'aquests diners —en tot cas no en farien ni per a una quarta part d'un tanc nou— i a Torroella i l'Estartit estarien ben contents. I també el Montgrí, que podria veure com una zona, punta Milà torna a l'aspecte original que havia tingut, a l'estil del que ha passat amb el Club Med a Cadaqués.

GAT I GOS

Lluís Puigbert

RESTAURANT-MARISQUERIA

LA PERLA

OBERT CADA DIA a partir de les 7 h

ESMORZARS DE FORQUILLA
MENÚ DIARI
MARISCADAES I CARTA MOLT ELABORADA

Av. de França, km 175
Sant Julià de Ramis (abans de la Costa Roja)

Informació i reserves:
972 17 12 97 - laperla@terra.es

ROSTISSERIA: Oberta cada dia de 12 a 4 de la tarda

Stephanie Wilbrand Professora de la UdG, acaba de presentar la tesi sobre les polítiques de paisatge a Europa

“A Catalunya hi ha sensibilitat pel paisatge”

CATALUNYA Creu que aquesta sensibilitat ha permès recuperar espais naturals com ara els aiguamolls de l'Empordà o el Club Med

Oriol Mas
GIRONA

En la seva tesi compara el tractament del paisatge a Eslovàquia, Alemanya i l'Estat espanyol. Quines diferències hi ha?

Catalunya és un dels llocs més avançats en aquest tema. A l'Estat espanyol no hi ha una línia comuna sobre com treballar i cadascú ho fa a la seva

manera. A Catalunya, per exemple, es va fer la llei del paisatge. A Eslovàquia també s'hi ha treballat molt des d'àmbits acadèmics i, en canvi, a Alemanya no han ratificat el conveni europeu del paisatge perquè diuen que ja tenen una protecció ben establerta.

Creu que a Catalunya hi ha una sensibilitat especial?

Si, perquè arran que el primer tripartit va començar, va entrar

gent molt sensibilitzada amb aquest tema que va tirar endavant una llei del paisatge que no el tracta només com a element físic sinó, tal com recomana el conveni, incorporant-hi la transformació que li ha fet la gent i els valors identitaris que comporta.

S'ha arribat tard respecte d'altres llocs?

La mentalitat que ha sorgit és gràcies a la consciència am-

Stephanie Wilbrand va néixer a Roses el 1980 ■ JORDI SOLER

biental dels últims vint anys. Si que hagués estat bé fer-ho abans i així ens haguéssim estalviat coses com la destrucció de la costa. Però ara s'està fent molt per protegir el paisatge. Hi ha un cas com el dels aiguamolls de l'Empordà, on després d'haver perdut bona part de la superfície i un cop aprovat el parc natural moltes hectàrees s'han recuperat, gràcies en bona part a les entitats mediambientalistes. O el cas del Club Med al cap de Creus.

Després de deu anys del conveni europeu del paisatge, li queda molt de recórrer?

Si i s'ha de convertir en un tema polític important. En el cas català, el que queda per fer un cop tenim els instruments com l'Observatori del Paisatge o els catàlegs és veure com ho introduïm en la política i en la planificació urbanística. ■

Ecodiari
13/10/2011

Ciutat, Territori, Paisatge, menció en un premi del Consell d'Europa

Aquest projecte és impulsat pels departaments d'Ensenyament i Territori i Sostenibilitat i per l'Observatori del Paisatge

El paisatge del Pla del Bages és un dels territoris que s'estudien en aquest projecte pensat per als instituts d'ensenyament secundari. Foto: OdP.

El projecte educatiu [Ciutat, Territori i Paisatge](#), impulsat pels departaments d'Ensenyament i Territori i Sostenibilitat i l'Observatori del Paisatge ha estat reconegut amb una menció especial del Premi del Paisatge del Consell d'Europa. A la final del guardó hi van arribar un total de 14 projectes d'arreu del continent que prèviament havien estat escollits pels respectius estats. El Consell d'Europa ha atorgat dues mencions més mentre que el primer premi ha anat a parar al projecte de restauració paisatgística de la localitat minera de Carbònia, a Sardenya (Itàlia).

En l'acta del Premi del Paisatge es reconeix l'èxit del projecte Ciutat, Territori, Paisatge per "forjar una nova cultura del territori i un sentiment de responsabilitat envers el paisatge". A més, reconeix el valor d'exemple per a iniciatives similars a la resta del continent. El Consell d'Europa assenyala la importància de comprendre el paisatge com un element en constant evolució i recorda que "uns ciutadans educats són més capaços d'enfrontar els reptes de futur".

El projecte educatiu, iniciat el 2008, vol actualitzar els coneixements sobre ciutat i territori de l'alumnat de secundària de Catalunya així com promoure'n la sensibilització envers el paisatge. També pretén reforçar les competències bàsiques previstes per a aquesta etapa. Els materials didàctics, elaborats per persones de reconegut prestigi en la matèria, estan formats per:

- Dotze làmines que permeten als alumnes treballar en equip per interpretar dotze paisatges de Catalunya, representatius de la diversitat de paisatges del país.
- Una guia didàctica per al professorat amb activitats a desenvolupar pels alumnes.
- El web [Ciutat, Territori i Paisatge](#), que amplia i aprofundeix en el contingut de les dotze làmines i afavoreix l'ús de les noves tecnologies de la informació en els processos d'aprenentatge.

Més de 450.000 alumnes d'entre 12 i 16 anys van rebre aquest material entre el 2008 i el 2009, i paral·lelament les tres institucions van organitzar cursos de formació per al professorat. Es tracta, tal com ha reconegut el jurat, d'una experiència pionera a

Europa per introduir el concepte de paisatge i la transformació dels territoris a l'ensenyament secundari.

La diversitat del paisatge, als instituts

La iniciativa de la Generalitat i de l'Observatori ha permès introduir als instituts la diversitat dels paisatges catalans. En aquest sentit s'han seleccionat exemples com la transformació del Poblenou de Barcelona per crear el districte 22@ així com territoris de contacte entre l'agricultura i l'expansió urbanística com el Baix Llobregat o el Pla de Bages. El paisatge com a recurs turístic es pot treballar a partir d'un exemple de mar (Costa Brava) i un de muntanya (la Vall d'Aran) mentre que la relació entre ciutat i parc natural es mostra amb el cas d'Olot i la Garrotxa.

També es poden estudiar a les aules els paisatges de regadiu del Segrià en una zona de secà, el paisatge de la frontera de la Cerdanya, els industrials del Tarragonès, els fluvials i de producció energètica de la Ribera d'Ebre i la relació entre la ciutat compacta i difusa al Vallès.

Els materials aprofiten eines com la fotografia aèria i panoràmica així com la cartografia per entendre les transformacions del territori i els principals elements que configuren els paisatges. A més, al web els alumnes poden simular-ne l'evolució.

Sostenible.cat

14/10/2011

El projecte Ciutat, Territori, Paisatge, menció al Premi del Paisatge del Consell d'Europa

El projecte educatiu [Ciutat, Territori i Paisatge](#), impulsat pels departaments d'Ensenyament i Territori i Sostenibilitat i l'Observatori del Paisatge ha estat reconegut amb una menció especial del **Premi del Paisatge del Consell d'Europa**. A la final del guardó hi van arribar un total de 14 projectes d'arreu del continent que prèviament havien estat escollits pels respectius estats. El Consell d'Europa ha atorgat dues mencions més mentre que el primer premi ha anat a parar al projecte de restauració paisatgística de la localitat minera de Carbònia, a Sardenya (Itàlia).

En l'acta del Premi del Paisatge es reconeix l'èxit del projecte Ciutat, Territori, Paisatge per **'forjar una nova cultura del territori i un sentiment de responsabilitat envers el paisatge'**. A més, reconeix el valor d'exemple per a iniciatives similars a la resta del continent. El Consell d'Europa assenyala la importància de comprendre el paisatge com un element en constant evolució i recorda que 'uns ciutadans educats són més capaços d'enfrontar els reptes de futur'.

El projecte educatiu, iniciat el 2008, vol actualitzar els coneixements sobre ciutat i territori de l'alumnat de secundària de Catalunya així com promoure'n la sensibilització envers el paisatge. També pretén reforçar les competències bàsiques previstes per a aquesta etapa.

Els materials didàctics, elaborats per persones de reconegut prestigi en la matèria, estan formats per:

- Dotze làmines que permeten als alumnes treballar en equip per interpretar dotze paisatges de Catalunya, representatius de la diversitat de paisatges del país.
- Una guia didàctica per al professorat amb activitats a desenvolupar pels alumnes.
- El web [Ciutat, Territori i Paisatge](#), que amplia i aprofundeix en el contingut de les dotze làmines i afavoreix l'ús de les noves tecnologies de la informació en els processos d'aprenentatge.

Més de 450.000 alumnes d'entre 12 i 16 anys van rebre aquest material entre el 2008 i el 2009, i paral·lelament les tres institucions van organitzar cursos de formació per al professorat. Es tracta, tal com ha reconegut el jurat, d'una experiència pionera a Europa per introduir el concepte de paisatge i la transformació dels territoris a l'ensenyament secundari.

La diversitat del paisatge, als instituts

La iniciativa de la Generalitat i de l'Observatori ha permès introduir als instituts la diversitat dels paisatges catalans. En aquest sentit s'han seleccionat exemples com la transformació del Poblenou de Barcelona per crear el districte 22@ així com territoris de contacte entre l'agricultura i l'expansió urbanística com el Baix Llobregat o el Pla de Bages. El paisatge com a recurs turístic es pot treballar a partir d'un exemple de mar (Costa Brava) i un de muntanya (la Vall d'Aran) mentre que la relació entre ciutat i parc natural es mostra amb el cas d'Olot i la Garrotxa.

També es poden estudiar a les aules els paisatges de regadiu del Segrià en una zona de secà, el paisatge de la frontera de la Cerdanya, els industrials del Tarragonès, els fluvials i de producció energètica de la Ribera d'Ebre i la relació entre la ciutat compacta i difusa al Vallès.

Els materials aprofiten eines com la fotografia aèria i panoràmica així com la cartografia per entendre les transformacions del territori i els principals elements que configuren els paisatges. A més, al web els alumnes poden simular-ne l'evolució.

Departament d'Economia i Coneixement 24/11/2011

Ciutat, territori, paisatge: materials didàctics per a l'educació se...

<http://www.gencat.cat/economia/ur/noticies/48779629.html>

Departament d'Economia i Coneixement > Coneixement > Universitats i Recerca

[Inici](#) > [Notícies](#) > [Universitats i recerca](#)

24.11.2011

Ciutat, territori, paisatge: materials didàctics per a l'educació secundària

Ciutat, territori, paisatge és un conjunt de materials d'innovació educativa, promoguts pel Departament d'Ensenyament, el Departament de Territori i Sostenibilitat i l'Observatori del Paisatge de Catalunya, que tenen la finalitat de contribuir a l'actualització dels coneixements de l'alumnat d'ESO sobre la ciutat i la transformació del territori de la Catalunya actual, i promoure la sensibilització envers el paisatge.

Mitjançant diferents materials didàctics en línia, l'alumnat podrà estudiar i analitzar 12 paisatges catalans diferents i representatius del nostre territori, i ho farà de manera interactiva amb nombroses imatges (fotografies aèries i

panoràmiques), animacions i sons que s'han creat a partir d'un escenari real.

L'objectiu d'aquest projecte, a banda de fomentar que els estudiants treballin en equip i utilitzin les noves tecnologies per aprendre, és que puguin extreure les seves conclusions a partir d'una tasca de reflexió i d'anàlisi de situacions i problemes reals, com poden ser els canvis causats per l'acció de l'ésser humà o del clima en el paisatge català.

Recentment, el Comitè de Ministres del Consell d'Europa ha concedit una menció especial del Premi del Paisatge per als materials educatius esmentats.

Empordà.info
28/11/11

Debat sobre paisatge i economia al Masle

Laura Padró tanca el cicle de Diàlegs sobre salut i alimentació

'l'Empordà, el paisatge com a actiu econòmic' és organitzat pel Setmanari de l'Alt Empordà, l'Institut d'Estudis Empordanesos i Via Pirena Ajuntament de l'Escala

ha estat aquest dissabte el punt de trobada d'un debat sobre la relació del paisatge amb el patrimoni i l'economia. Amb el nom de "l'Empordà: Paisatge, patrimoni cultural i economia", l'acte va comptar amb una ponència a càrrec de Joaquim Tremoleda, arqueòleg-conservador del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Empúries, seguit d'una interessant taula rodona amb la presència de Joan Manuel Sevillano, gerent de la Fundació Gala-Salvador Dalí; Martí Sabrià, gerent de la Unió d'Empresaris d'Hosteleria i Turisme de la Costa Brava Centre; Joan Nogué, director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya i Jordi Nicolau, director general de "La Caixa" a Girona. Pere Gifre, president de l'Institut d'Estudis Empordanesos, en va ser el moderador.

Aquest acte formava part de les segones Jornades sobre 'l'Empordà, el paisatge com a actiu econòmic', organitzades pel Setmanari de l'Alt Empordà, l'Institut d'Estudis Empordanesos i Via Pirena.

D'altra banda, aquest dissabte també es tancava un nou cicle de Diàlegs a la Biblioteca, que aquest trimestre ha estat dedicat a Salut i Alimentació. La conferència va ser a càrrec de la dietista-nutricionista i professora del Campus de l'Alimentació de la Universitat de Barcelona Laura Padró, que va parlar sobre "Els trastorns alimentaris segons l'edat".

La Comarca 11/11/11

L'exposició «Catalunya Visió» al Museu Comarcal de la Garrotxa

El divendres 25 de novembre es va inaugurar l'exposició «Catalunya Visió», a la Sala Oberta del MCGO. És una revisió del projecte editorial que, sota el mateix títol, va consistir en deu llibres gràfics, editats entre 1968 i 1978, que descrivien el teixit físic i humà de les comarques catalanes, i els territoris d'Andorra, la Catalunya francesa, la Llitera, el Baix Cinca i el Matarranya. La inauguració va anar acompanyada d'una breu conferència a càrrec de Joan Vicente, professor de geografia humana de la UdG i fill d'un dels autors de la col·lecció. Vicente va parlar de l'interès de l'obra en el seu conjunt, ja que reflecteix les grans transformacions que s'estaven produint a Catalunya en aquella època: la immigració, el boom de la urbanització, els primers turistes, la desaparició d'activitats tradicionals... uns canvis que van tenir una plasmació en el paisatge i que els fotògrafs van saber recollir. Era un intent de plasmar la realitat d'aquella època i, no tant, la voluntat de crear una obra d'interès artístic. L'acte va ser presidit pel comissari de l'exposició Josep Rigol; l'alcalde d'Olot, Josep M. Corominas;

la directora del Museu, Montserrat Mallol, i el director de l'Observatori del Paisatge, Joan Nogué. Hi van assistir una quarantena de persones. L'exposició és una producció del Museu d'Art Jaume Morera, de Lleida, i d'Arts Santa Mònica, de Barcelona amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge de Catalunya.

La Vanguardia 09/12/11

10 LA VANGUARDIA

GIRONA

CULTURA

Una visió de Catalunya

JUDIT PUJADÓ
Lleida

El 1968 sortia al carrer el primer volum d'una col·lecció de deu llibres gràfics que tenien un objectiu ben clar: proposar un viatge pel territori que pogués servir per descriure el teixit físic i humà de Catalunya. El moment era adequadíssim, com podem constatar ara veient les fotografies que els il·lustren. Era una "recerca pertinent en un moment en què existia una creixent preocupació política i social per la protecció, la planificació i la gestió de la diversitat paisatgística davant l'amenaça que ha suposat la progressiva homogeneïtzació dels territoris".

No només els territoris i els paisatges han canviat des de la dècada dels anys setanta del segle passat, sinó, i especialment, les persones i les seves formes de vida. Per això les fotografies i els textos ens evocuen ara alguns mons en certa mesura desapareguts, d'altres que es conserven encara de forma residual, tots ells preservats en unes imatges i uns textos que reflecteixen un país que estava experimentant la transició entre una societat agrària tradicional i una societat cada cop més industrialitzada. "Creats des de la perspectiva de la geografia humanista, textos i imatges destaquen les "relacions sensorials, afectives, estètiques i simbòliques" de l'individu amb el paisatge que l'envolta. Catalunya visió es presenta a Olot en una exposició acompanyada d'una breu conferència a càrrec de Joan Vicente, professor de geografia humana de la UdG i fill d'un dels autors de la col·lecció. Vicente va parlar de l'interès de l'obra en el seu conjunt, ja que reflecteix les grans transformacions que s'estaven produint a Catalunya en aquella època: la immigració, el boom de la urbanització, els primers turistes, la desaparició d'activitats tradicionals... uns canvis que van tenir una plasmació en el paisatge i que els fotògrafs van saber recollir. Era un intent de plasmar la realitat d'aquella època i, no tant, la voluntat de crear una obra d'interès artístic. L'acte va ser presidit pel comissari de l'exposició Josep Rigol; l'alcalde d'Olot, Josep M. Corominas; la directora del Museu, Montserrat Mallol, i el director de l'Observatori del Paisatge, Joan Nogué. Hi van assistir una quarantena de persones. L'exposició és una producció del Museu d'Art Jaume Morera, de Lleida, i d'Arts Santa Mònica, de Barcelona amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge de Catalunya. Es podrà veure al Museu Comarcal de la Garrotxa fins al 22 de gener i els protagonistes són els paisatges físics i humans de tot Catalunya: incloent-hi Andorra, la Catalunya nord, la

Cràter de Santa Margarida, a la Garrotxa, foto de Catalunya visió

produïda pel Centre d'Arts Santa Mònica i el Museu d'Art Jaume Morera, amb la col·laboració de l'Observatori del Paisatge de Catalunya. Es podrà veure al Museu Comarcal de la Garrotxa fins al 22 de gener i els protagonistes són els paisatges físics i humans de tot Catalunya: incloent-hi Andorra, la Catalunya nord, la

Llitera, el Baix Cinca i el Matarranya.

El promotor de l'obra, la concepció de la qual va durar deu anys, fins al 1978, va ser Oriol Vergés, professor, escriptor i director de l'editorial Tàber, que tenia al cap una idea ben clara dels objectius que perseguia perquè "Catalunya Visió no és una monografia comarcal clàssica. Va anar molt més enllà -conceptualment i gràficament- i va participar plenament en el procés de reconstrucció de la identitat catalana, ferida greument després d'unes quantes dècades de dura repressió franquista".

Vuit dels deu volums de la

L'exposició proposa un viatge pel territori que descriu el teixit físic i humà de la Catalunya dels anys 70

col·lecció van néixer de la col·laboració entre el fotògraf Ton Sirena (de qui enguany es commemora el centenari del naixement) i l'escriptor Josep Vallverdú. També van disposar dels textos de Josep Vicente i les fotografies de Ferran Bosch -el cinquè volum- i amb Jordi Verrí, que es va encarregar en solitari del sisè volum.

A la mostra s'hi pot veure una àmplia selecció de fotografies fetes a partir de nous positius extrets dels negatius originals i s'ha editat un catàleg amb textos de Joan Nogué i Cristina Zelic.

Sies.TV
15/12/11

La simbiosi entre art, paisatge i territori

Banyoles acull la jornada 'Escultures transitables'

La llotja el Tint de Banyoles i el Puntal-Vilà Showroom de Girona seran l'escenari el divendres 16 de desembre de la jornada 'Escultures transitables', pensades per a totes aquelles persones interessades en la intersecció entre art, paisatge i territori.

Més informació.

A més de les aportacions provinents del món de les arts, el paisatge és també, avui, un tema d'interès general, com ho mostra la creació de l'Observatori del Paisatge de Catalunya o l'existència -també a casa nostra- d'una Llei específicament adreçada a la protecció, gestió i ordenació del paisatge. Sense cap mena de dubte, el paisatge és un excel·lent indicador per valorar el nivell de cultura, de civilitat i d'urbanitat d'un territori, a qualsevol escala. I encara més: és un indicador idoni per captar l'estima de la societat pel seu territori i el nivell d'identificació que hi manté. És per això que aquesta iniciativa vol transcendir els límits estrictes de l'art per entendre el paisatge en la seva globalitat i transversalitat. Una iniciativa que serveix com a colofó a una exposició que, alhora, ha sigut l'embrió d'aquesta jornada: "Escultures transitables" a la llotja El Tint de Banyoles i que ha reflectit la intervenció de Martirià Figueras i Lluís Vilà a El Croscat d'Olot.

Des dels anys 70 i fins a l'actualitat, els límits entre escultura, escultura pública, landart i instal·lació relacionats amb el paisatge, paisatgisme efímer i arquitectura s'han eixamplat, enriquit i han mutat sense aturador. Unes hibridacions, algunes amb connotacions polítiques, que alguns autors ja van començar a treballar en el segle XX, sense plena consciència del que estaven generant. Així, aquesta jornada parteix de la reconsideració d'aquests espais intersticials a mig camí entre l'art, el paisatge, entès com a paisatge urbà i natural, i l'arquitectura-intervenció. Es tracta d'aprofitar les possibilitats que ofereix la transversalitat entre les diverses modalitats de creació i intervenció de l'espai físic per generar noves possibilitats plàstiques i estètiques que plantegin noves formes d'interpretar, transitar i abordar les geografies territorials i paisagístiques.

L'art de la terra parteix de reflexions plantejades per l'ecologisme i, per tant, les seves accions estan orientades a criticar el mal o la transformació que l'home causa a l'entorn natural. Malgrat tot, certs artistes d'aquest corrent realitzen els seus muntatges amb finalitat únicament estètica. Walter de Maria, Robert Smithson i Christo&Jeanne-Claude en són alguns dels màxims exponents. Una tendència que, si bé va tenir una punta d'importància entre els anys seixanta i els vuitanta, deixa un camí obert que es combina amb altres tendències que l'art origina i reclama en el moment present. Entre els creadors contemporanis cal destacar Perejaume –entre les seves múltiples accions destaca la signatura de Verdguer al torrent de Folgueroles, a l'altura de la font trobada–, Wolfgang Berus, Frederic Perers, Àlex Nogué, Pere Noguera, Gerard Moliné, Albert Gusi, Benet Rossell, Jordi Colomer, Enric Ansesa, Rufino Mesa, Josep

Masdevall, Isabel Banal, Lluís Sabadell, Enric Pladevall, Pep Admetlla, Marcel Dalmau... Tots amb més o menys intensitat s'han apropiat a la construcció del territori.
Ricard Planas - coordinador de la jornada

El Periòdic d'Andorra
16/12/11

Territori presenta el Catàleg del paisatge de l'Alt Pirineu i Aran

Aquest document serveix per inventariar i analitzar tots els paisatgístics de la zona

Aigüestortes Foto: EL PERIÒDIC

El subdirector general de Planificació Territorial i Paisatge, Eduard Rosell, va presentar ahir el Catàleg del paisatge de l'Alt Pirineu i Aran, elaborat per l'Observatori del Paisatge de Catalunya. El document serà aprovat properament de forma inicial i després se sotmetrà a informació pública. És un instrument previst que serveix per inventariar i analitzar tots els valors paisatgístics de la zona i per a proposar aquells objectius de qualitat paisatgística que la planificació territorial i la resta de polítiques sectorials hauran de prendre en consideració. S'han realitzat entrevistes a 21 agents del territori, tres tallers, tres sessions informatives i s'han recollit 276 suggeriments.

El Catàleg del paisatge de l'Alt Pirineu i Aran abasta les comarques de l'Alta Ribagorça, l'Alt Urgell, la Cerdanya, el Pallars Jussà, el Pallars Sobirà i la Vall d'Aran, i en fa una caracterització paisatgística per després fixar 10 objectius generals de qualitat paisatgística i proposar una sèrie d'accions per tal d'assolir-los.

El catàleg identifica els 10 trets principals que caracteritzen el paisatge d'aquest àmbit: les valls i els congostos, com els de Mont-rebei i Terradets; els fons escènics i cims, com els dels Encantats o la Pica d'Estats; els llacs i estanys, sobretot els d'Aigüestortes i Sant Maurici; els fenòmens meteorològics amb una gran incidència en el paisatge: la neu, el torb i el fogony; els boscos d'avets i altres coníferes; els bocage –petits conreus delimitats per petits murs, talussos i arbres– situats en fons de vall i prats de pastura, com els de la Cerdanya o la plana d'Àneu; el nuclis de població compactes singulars; les bordes i masies disperses; les infraestructures energètiques, especialment les vinculades a l'energia hidroelèctrica, i el patrimoni cultural, tant l'intangible (llengua aranesa o festes del foc) com el romànic (amb la Vall de Boí com a màxim exponent).

Els objectius dels diferents catàlegs són bàsicament caracteritzar i inventariar els valors paisatgístics, definir objectius de qualitat paisatgística, servir de suport per a la

planificació territorial, ser útils en la definició d'estratègies sectorials i ser la base per a campanyes de sensibilització ciutadana i d'educació escolar, informa l'ACN.

El Catàleg del paisatge, gestió i ordenació del paisatge, és un document informatiu de caràcter tècnic que determina la tipologia dels paisatges de cada zona, els seus valors i estat de conservació, els objectius de qualitat que han de complir i les propostes per a assolir-los.

INNOVADOR PROCÉS / Els catàlegs de paisatge se sotmeten a un curós procés de participació ciutadana per tal de recollir els suggeriments de les institucions i les entitats del territori i dels ciutadans interessats.

Així, en el cas del de l'Alt Pirineu i Aran, s'han realitzat entrevistes en profunditat a 21 agents del territori, tres tallers, tres sessions informatives i s'han recollit 276 suggeriments a través del web.

Els objectius dels diferents catàlegs són bàsicament caracteritzar i inventariar els valors paisatgístics, definir objectius de qualitat paisatgística, servir de suport per a la planificació territorial, ser útils en la definició d'estratègies sectorials i ser la base per a campanyes de sensibilització ciutadana i d'educació escolar.

El DTES va encarregar l'elaboració d'un catàleg per a cadascun dels àmbits d'aplicació dels diversos plans territorials parcials, atès que es concep el Catàleg del paisatge com una eina de suport a la planificació territorial.

Els catàlegs del paisatge de les Terres de Lleida, del Camp de Tarragona, de les Terres de l'Ebre i de les Comarques Gironines ja han estat aprovats definitivament. A banda del Catàleg de l'Alt Pirineu i Aran, que ara rebrà la seva aprovació inicial, es troben en procés de redacció els catàlegs de la Regió Metropolitana de Barcelona i de les Comarques Centrals. L'estructura del Catàleg de paisatge

L'inventari dels valors paisatgístics, com ara els espais normativament protegits (Parc Natural d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici o els Parcs Naturals de l'Alt Pirineu i del Cadí); els fenòmens geològics i congostos (Oliana, Terrades, Trespunts, Montrebei, la vall d'Artiga de Lin); els paisatges de l'aigua, tant rius com llacs i pantans; boscos singulars (València d'Àneu, Bosc de Virós, obagues del Port del Comte), i fons escènics de cims i serres (el Cadí, el Montsec, la Pica d'Estats).

També s'hi inclouen els espais agrícoles de gran singularitat, els bocatges en valls i replans (petits conreus delimitats per petits murs, talussos i arbres que voregen els camins) i la closa cerdana (conreus associats a masos, delimitats per marges arboris). Finalment, l'inventari de valors paisatgístics es fixa en les bordes (associades a la ramaderia transhumant) i les masies; les pastures d'estiu; els conreus de cereals i fruiters de secà; les construccions defensives (Castell de Mur, Conques) i els campanars (Erill la Vall, Sant Joan de Boí, Taüll, Salardú), i la pròpia Vall de Boí, declarada Patrimoni de la Humanitat per la Unesco per la seva riquesa en vestigis del romànic.

Diari de Girona
16/11/12

El Govern inventaria els paisatges de l'Alt Pirineu i la Vall d'Aran

La Generalitat ha elaborat un catàleg en el qual inventaria i analitza els valors paisatgístics de l'Alt Pirineu i la Vall d'Aran. Aquest catàleg del paisatge, previst a la Llei de protecció, gestió i ordenació del paisatge, és un document informatiu tècnic que determina la tipologia dels paisatges de cada zona, els seus valors i estat de conservació, així com els objectius de qualitat que han de complir i les propostes per assolir-los. El document, presentat ahir en dos actes a Sort i la Seu d'Urgell, s'aprovarà pròximament de forma inicial.

Els catàlegs del paisatge de les Terres de Lleida, del Camp de Tarragona, de les Terres de l'Ebre i de les comarques de Girona ja s'han aprovat definitivament.

Regió 7
19/12/11

Un catàleg del paisatge estableix com preservar l'Alt Pirineu

M. S.BELLVER DE CERDANYA

El departament de Territori i Sostenibilitat ha elaborat un catàleg del paisatge de l'Alt Pirineu i l'Aran. Es tracta d'un instrument que ja preveu la llei del paisatge de Catalunya i que serveix per establir els objectius quant a qualitat paisatgística a la zona. El catàleg analitza cada comarca i els seus entorns naturals i fixa els valors que tenen, així com les actuacions que s'hi han de fer per tal de preservar-ne la continuïtat. Com el de l'Alt Pirineu, el Govern impulsa catàlegs paisatgístics de la resta del país. El document identifica els principals elements del paisatge pirinenc com ara les valls i els congostos, com els de Mont-rebei i Terradets, els fons escènics i cims, com ara els Encantats i la Pica d'Estats, els llacs i estanys, com ara els d'Aigüestortes i Sant Maurici, així com els fenòmens meteorològics com la neu, el torb i el fogony. El catàleg també recull els boscos d'avets i altres coníferes, els conreus de la Cerdanya, els nuclis urbans tradicionals, les infraestructures per aconseguir energia, com ara l'hidroelèctrica, i el patrimoni cultural, ja sigui tangible, com ara el romànic, com intangible, com ara la llengua.